

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Historie – Evropská studia

Bakalářská práce

PŘÍSPĚVEK KE STUDIU VZTAHŮ MEZI SPOJENÝMI STÁTY
AMERICKÝMI A VELKOU BRITÁNIÍ
OD MONROEOVY DOKTRÍNY PO AMERICKOU OBČANSKOU VÁLKU

Jan Šimek

3. ročník

Praha 2018

Vedoucí práce: prof. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.

Poděkování

Rád bych poděkoval prof. PhDr. Martinu Kovářovi, Ph.D. za spolupráci a vedení při tvorbě mé bakalářské práce.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, řádně jsem citoval všechny použité prameny a literaturu a má práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne

podpis

OBSAH

ÚVOD	6
1 POČÁTKY AMERICKÉHO ODLOUČENÍ OD EVROPY	10
2 DIPLOMATICKÉ SPORY PODLE GEOGRAFICKÝCH ZÁJMŮ	12
2.1 KANADA.....	12
2.2 JIŽNÍ AMERIKA.....	14
2.3 STŘEDNÍ AMERIKA	16
2.4 KALIFORNIE	17
2.5 KUBA.....	18
2.6 ASIE	18
2.7 PACIFIK	21
2.8 AFRIKA	21
2.9 KRYM.....	21
3 AMERIČTÍ PREZIDENTI PŘED VÁLKOU A JEJICH POSTOJ K BRITÁNII....	23
4 BEZPROSTŘEDNÍ VÝVOJ PŘED VÁLKOU	26
4.1 POLITICKÁ POSTAVENÍ JIHU A JEHO VLIV V ZAHRANIČNÍCH OTÁZKÁCH.....	29
5 VÁLKA.....	31
5.1 TRENT	31
5.2 BLOKÁDA	32
5.3 PŘÍPRAVY INTERVENCE	33
5.4 PŘEKÁŽKY V REALIZACI INTERVENCE.....	35
5.5 VLIV A VOJENSKÁ SÍLA USA A VELKÉ BRITÁNIE PŘED VÁLKOU A ZA VÁLKY ...	38
5.6 VÁLKA A OBCHODNÍ VAZBY	39
5.7 ABOLICIONISMUS.....	40
5.8 LINCOLNOVO ZRUŠENÍ OTROCTVÍ.....	40
5.9 BRITSKÁ DŮVĚRA A NEDŮVĚRA K SEVERU	41
5.10 STAVBA OBRNĚNCŮ A KAPERSTVÍ	43
ZÁVĚR	46
SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	50

ABSTRAKT

Bakalářská práce analyzuje míru důležitosti a citlivosti zahraničních vztahů mezi Spojenými státy americkými a Velkou Británií od poloviny 19. století po americkou občanskou válku. Výchozím bodem bude analýza dodržování, či porušování Monroeovy doktríny v geografických sférách vlivu obou mocností. Cílem práce je analyzovat diplomatické krize, reakce na ně a jejich politické důsledky a také klíčové okamžiky ve vztazích obou států. Výsledkem by mělo být nalezení odpovědi na otázku, kam se vztah mezi oběma zeměmi po tato desetiletí posouval a jeho „zkouška“ v době americké občanské války. Zohledněny budou nejen mezinárodně politické, ale i hospodářské a sociální vazby, které obě země spojovaly.

KLÍČOVÁ SLOVA

Velká Británie, Spojené státy americké, zahraniční politika, mezinárodní vztahy, Monroeova doktrína, americká občanská válka

ABSTRACT

This bachelor thesis analyses how important and sensitive foreign relations have been between the United States of America and Great Britain since the mid-19th century until the American Civil War. The respect or disregard of Monroe Doctrine in geographical spheres of influence by both powers will be the starting point in the bachelor thesis. The analysis of diplomatic crises, reactions to them, their political consequences and the analysis of main events of both states will be the aim of this work. To find an answer to question, for where the relationship was shifting toward for decades and his „testing“ during the American Civil War, should be the result of work. Not only the political but also the economic and social ties, which undoubtedly connected these two Anglo-Saxon countries will also be examined.

KEY WORDS

Great Britain, The United States of America, foreign policy, international relations, Monroe Doctrine, American Civil War

ÚVOD

Obyvatelé amerických kolonií měli velký kus společné historie s Velkou Británií, ale jejich cesty se rozdělily. Po celé 19. století si jak Spojené státy, tak ostrovní království budovaly své říše daleko od sebe. Obě země rostly strmým tempem a sílily. Muselo tedy někdy dojít k jejich vzájemné konfrontaci. Nemohly se navzájem ignorovat, i proto, že byly pořád tak propojené. Rozděloval je ale oceán, který tehdy kontrolovala britská flotila. Počátkem 19. století, po britsko-americké válce, která ale podle mého názoru odkazovala ke starým koloniálním časům USA a Británie mezi sebou začaly hledat nové vztahy, které byly pro oba státy cenné. Pro historika je velmi obtížné sledovat vývojovou linii tohoto vztahu, protože oba státy se k sobě stavěly velmi chladně a obezřetně. Na první pohled se může zdát, že se jejich vztah nikam nevyvíjel, a že jen akceptovaly jeden druhého. Velká Británie po celou zkoumanou dobu vystupovala z pozice silnějšího hráče, Spojené státy si svoji prestiž naopak musely vydobýt.

Pro zkoumání tohoto složitého vztahu se nesmí přehlížet řada důležitých faktorů. Především jimi byly mocenské zájmy obou zemí, ale i domácí politické záležitosti jako vnitřní krize, změny vlád, dále také hospodářské, kulturní a sociální faktory jako například nálady a rozpoložení domácího obyvatelstva. Tyto důležité faktory ovlivňovaly, jak se daná vláda k určitým zahraničním problémům postaví. Jak u Velké Británie, tak u USA platilo, že pokud země řešila složité domácí otázky, nebo u Británie problémy ve svých koloniích, či v Evropě, tak se daný stát nemohl plně věnovat sporům se svým protějškem za Atlantikem. Často jim pak dával menší význam a ustoupil snáze ze svých požadavků. Dalším důležitým prvkem vztahu obou zemí bylo to, že se jejich sféry vlivu nepřetínaly a tyto dva mocné celky mohly koexistovat a vyvíjet se vedle sebe. Však také vliv a zájem Británie o celou kontinentální Ameriku postupem času klesal.

Ve své práci jsem se zaměřil na geografické lokace, ve kterých se střetly zájmy USA a Velké Británie v období od Monroeovy doktríny po americkou občanskou válku. Geografické lokality, kde se oba celky setkávaly, se neomezovaly jen na okolí Severní Ameriky, ale také na veškerá území, kde operovaly, nebo kde se vyskytovali američtí občané a na jejich nejen politické, ale často i soukromé cíle. Spojené státy měly menší pole působnosti, nicméně ho velmi rychle rozšiřovaly. Chtěly se ale co nejméně konfrontovat s evropskými státy a nechtěly být spojovány s jejich politikou. Vztahy v jednotlivých lokacích byly tedy nejen politické, ale i obchodní a soukromé. V jednotlivých sférách společnosti docházelo k anglo-americkým stykům. Zajímavé je sledovat nejen střety na určitých územích, ale také pohled Ameriky na evropské konflikty a naopak, odlišné reakce na vnější události.

Britsko-americké vztahy byly dle mého názoru nejdůležitějším vztahem a spojením mezi Amerikou a Evropou, ačkoliv ani samotné britské impérium nepředstavovalo Evropu a hájilo svoje zájmy, ne evropské. Tento vztah ale ukazuje, jak se mladá Amerika dívala na starou Evropu, starý systém, koloniální impérium, monarchii, aristokracii, omezování lidských práv, národní státy, či evropské osvícenství. Na vztahu Británie a Ameriky naopak lze sledovat pohled na mladou, ambiciózní a nezkušenou republiku, na její osidlování, na její svobodnou a rovnostářskou politiku, i na její důraz na soukromé vlastnictví, ale i otroctví. Byly to dva rozdílné světy, ale mnohé je spojovalo. Toto téma jsem si vybral, protože je často historiky

opomíjeno na úkor zvláštního vztahu s Amerikou ve 20. století a na konci 19. století. Na první pohled se mohlo zdát, že se v tomto vztahu nic významného nedělo, neprobíhaly žádné války mezi nimi, ani vzájemné sympatie ani spojenectví. Krůčky ke sblížení byly sice opravdu pomalé, ale obě země spolu jednat musely, musely řešit společné krize, jedna nemohla ignorovat tu druhou. Na jednotlivých krizích je zajímavé sledovat odlišné reakce jednotlivých vlád dané země, které nakonec museli hledat řešení. Zaujala mě, nejvyšší politika Spojených států a Velké Británie, propracovaný systém vlády, parlamentu, který neměl v žádných jiných dvou zemí této doby srovnání.

Zajímalo mě, do jaké míry britská politika ovlivňovala vývoj na americkém kontinentě. Také mě zajímalo, jak si obě země cenily jejich vztahu s druhou zemí, jestli by byly ochotny jít do války s druhým kvůli hájení svých zájmů. A nejdůležitější součástí tohoto tématu, proč jsem si ho vybral, bylo britské plánování intervence za americké občanské války. Proč se nakonec Britové rozhodli nezaútočit. Za americké občanské války podle mého názoru vrcholily vztahy s Británií od počátku století, dalo by s to brát jako zkouška pevnosti tohoto vztahu i jako míra důležitosti amerických záležitostí pro Evropu. Ačkoliv se tato válka Evropy přímo netýkala, tak se o ni v Evropě velmi zajímali. Byly to pro ně příbuzní za mořem a nechtěli, aby se navzájem povraždili. Na tomto konfliktu i na vývoji před tím lze sledovat to, jak se oba tyto kontinenty o sebe zajímaly a jak byly propojené.

V první chronologické části si za cíl kladu také vyzkoumat hloubku popisovaného vztahu. Zanalyzovat průběh diplomatických krizí a jejich dopady na společný vztah. Zkoumat, jestli existovaly nějaké bližší vazby obou zemí, či měly od sebe odstup. Ve své analýze jednotlivých krizí bych se chtěl věnovat dodržování, či porušování Monroeovy doktríny evropskými zeměmi, především Velkou Británií. Ve druhé chronologické části bych chtěl zanalyzovat průběh vztahů za války, jejich citlivost, jejich postoje k daným problémům a diplomatickou pozici obou zemí. Mým cílem je se zaměřit především na otázku evropské intervence, proč o ní Evropa uvažovala, a důležité faktory, proč k ní nakonec nedošlo. Tento problém shledávám jako zásadní, protože otázka intervence byla zkouška a vyvrcholení pevnosti společného vztahu. Za zásadní také беру změny politických postojů před válkou a za války, které se měnily podle situace. Chtěl bych dokázat, či vyvrátit, jestli Britové nezaútočili, protože si vážily společných vztahů, a nechtěli je zničit, ač podporovaly Konfederaci. Dále bych chtěl zjistit, zda se společný vztah za celou dobu trochu někam posunul, ačkoliv je velmi obtížné to zhodnotit. Mým cílem je také dokázat, že vztahy za americké občanské války i před ní byly ovlivněné mnoha faktory, a že nelze jednoznačně tvrdit například, proč Británie neintervenovala.

V mé práci bych chtěl především zanalyzovat zahraniční vztahy, nikoliv z něho vyvozovat nějaké důsledky, které nebyly prokazatelné. Chtěl bych však detailně analyzovat jejich „citlivost“. Vztahy obou zemí byly složité a složené z mnoha aspektů. Práci jsem rozdělil na dvě pomyslné části, na vztahy před válkou a za války. Vztahy před válkou začínají od konce britsko-americké války a zkoumám je na konkrétních případech územních krizí v jednotlivých geografických lokalitách a také na moři. Rovinu geografickou také doplňuji o chronologickou, ve které zkoumám britsko-americké postavení za vlád jednotlivých předválečných prezidentů. Neopomím ani vztah mezi Británií a americkým Jihem, který byl často odlišný, jiný než oficiální postavení Washingtonu. Ve druhé části je struktura práce podle velkých otázek americké občanské války ve vztahu k Británii i z části k Evropě. Obě strany se s těmito

otázkami musely podotýkat, každá měla na válečný stav jiný pohled. V první části jsem tedy postupoval geograficky s ohledem na časový rámeček, v druhé pak chronologicky se zaměřením se na okruhy jednotlivých problémů války. Strukturu práce jsem zvolil odlišnou v první a v druhé části práce, protože si myslím, že podle této struktury lze nejlépe analyzovat vztah obou zemí v daném období.

Na téma britsko-amerických vztahů v 19. století bylo napsáno méně publikací, než na ten samý vztah ve 20. století. Podrobné zmapování autorů lze nalézt především u tzv. „zvláštního vztahu“ mezi oběma státy. Více publikací také vyšlo o vztazích za americké občanské války, především v otázkách intervence, jižanské tzv. „bavlnové diplomacie“, i o stavbě obrněných lodí a pirátských akcích pro Konfederaci. Jedno z nejznámějších děl o dané problematice je napsáno Howardem Jonesem *Blue & Grey Diplomacy: A History of Union and Confederate Foreign Relations*. Námořním akcím se věnuje Frank J. Merli v *Great Britain and the Confederate Navy*, o této problematice bylo napsáno více děl. Naopak méně autorů se zabývalo předválečnými vztahy a téměř žádný nevytvořil syntézu jednotlivých krizí a střetů. První polovina 19. století je totiž historiky brána jako doba počátku americké politické izolace, ve které Spojené státy zaměřily především na domácí vývoj. Je sice pravda, že Britové se v této době o Ameriku zajímaly, především o tu jižní, nicméně po britsko-americké válce byl hlavní spor vyřešen a monarchie nechala novou republiku vyvíjet se samotnou. V dosavadním výzkumu o těchto zahraničních vztazích se berou v potaz hlavně sílicí obchodní vazby.

Britsko-americké vztahy před válkou zkoumá J. M. Flashnick v *“Blood is Thicker than Water”*: *Anglo-American Rapprochement in the Mid-Nineteenth Century, 1823-1872*, ve které se snaží nalézt velmi nenápadné sbližování obou zemí zkoumané na různých aspektech. Jeho práce byla pro mě přínosná, protože se podrobně věnoval územním ústupkům a smlouvám, nebrala ale příliš v potaz sociální a ekonomické aspekty. Dobře se na jeho práci daly vysledovat hranice sfér vlivu a to, jak o určitá území měla daná země zájem. Za výborně zpracované jsem shledal reakce vlád obou zemí na určité krize, či změny postojů v důsledku řešení domácích záležitostí. Právě na určitých změnách postojů lze vysledovat směr, jakým se vztah vyvíjel. Na jednu stranu se mi zdá, že Flashnick příliš vyzdvihuje význam pomoci jednoho amerického kapitána britským vojákům za druhé opiové války, podle toho také název *“Blood is Thicker than Water”*. Jako druhý primární zdroj jsem zvolil *The Peril of Intervention: Anglo-American Relations during the American Civil War* od Paula Schella. V tomto díle autor zkoumá velmi vrtkavý vztah Velké Británie a USA v době občanské války, kdy obě země reagovaly na souhrn událostí této doby. Schell velmi dobře zobrazuje požadavky obou celků jeden na druhého. Trefně poukazuje na mocenskou pozici Velké Británie, která váhá, jestli má do konfliktu zasáhnout a na „neutralizující“ Spojené státy, které hájí svůj konflikt před světem. Autor se zaměřil především na politické i jiné faktory, které stály v cestě, nebo naopak podporovaly intervenci. Schell se záměrně ve své práci nezaměřil příliš na stavby obrněnců v Británii ani na jejich námořní akce. Obě práce nicméně pracují s otázkou postoje k Monroeově doktríně, který se měnil v čase. Vybral jsem si je, jelikož komplexně a politicky zkoumají hlavní aspekty v problematice britsko-amerických vztahů v dané době a v určitých rovinách.

Vztahy mezi Spojenými státy a Velkou Británií byly v popisované době komplikované a nejasné, dají se však zachytit jednotlivé společné prvky, které tento specifický vztah charakterizovaly. Chtěl bych tyto prvky hledat a spojovat je, pokud to bude možné. Chtěl bych dokázat, či vyvrátit, že Velké Británii nebyl lhostejný ostud USA. Dále bych chtěl zjistit, jestli

odlišné zájmy obou zemí a silná konkurence zamezovaly úspěšnému řešení krizí, či v tom nehrály žádnou roli.

1 POČÁTKY AMERICKÉHO ODLOUČENÍ OD EVROPY

Po britsko-americké válce definitivně opadla snaha Británie na nároky v USA. Nelze zapomínat, že království bylo nadále v konfliktu s napoleonskou Francií. Britských jednotek v Kanadě nebylo tolik, aby si mohly dělat nadále nárok na čím dál silnější Spojené státy, navíc pobřeží USA lemovala soustava pevností, a které by ztěžovaly případné vylovení a obsazení pobřeží. Tyto pevnosti budou hrát také menší roli v americké občanské válce. Mír v Gentu zajistil stabilitu britsko-amerických hranic, které zůstaly takové, jaké byly před válkou. Historik Pierre Berton dokonce napsal, že výsledek vypadá jako, kdyby k žádné válce nedošlo.¹ Británie slíbila, že vrátí osvobozené černé otroky, které přijala. Ve skutečnosti, o pár let později, za ně místo toho zaplatila Spojeným státům 1,204,960 dolarů. Oba národy také slíbily, že budou pracovat na ukončení mezinárodního obchodu s otroky.² James Carr dokonce tvrdí, že by Britové pokračovali ve válce, kdyby v době po mírové dohodě zvítězili v bitvě u New Orleansu, což se ale nestalo.³ Tato domněnka jasně ukazuje, jak Britové respektovali mírovou smlouvu a také jak respektovali Američany. Upřesnění pasivně vyloženého míru z Gentu byla Rushova a Bagotova smlouva z roku 1817, která dává americkým velrybářům právo lovit u New Foundlandu a Labradoru, ale Američané zároveň nemohou omezovat Brity v Karibiku a zapojovat se tam do jejich obchodní sféry vlivu. Dalo by se říct, že od té doby mezi oběma zeměmi rostla důvěra a hlavně obchod. Spojené státy a Velká Británie neměly na americkém kontinentu konkurenta. Francouzské mocenské zájmy byly po prodeji Louisiany eliminovány úplně a Španělsko v roce 1821 ztratilo Mexiko, čímž byl severoamerický subkontinent více méně „očištěn“ od kontinentálního evropského vlivu. Nelze ale opomenout zbylé španělské državy v Karibiku a vlastně v celé Americe, Kubu, Portoriko a do roku 1865 také ostrov Hispaniola. Jedna země si ale přeci jen nárokovala území v Severní Americe, a tou bylo carské Rusko. USA a Británie společně postupovaly proti ruským zájmům, které končily až v Kalifornii, kde měli obchodní základnu Fort Ross. Nakonec Rusové uznali nejjižnější hranici svých zájmů 54° 40' rovnoběžku, což je dnešní jižní hranice Aljašky. Britům a Američanům zbylo hodně území v Oregonu, kde ještě neměli jasně vymezené hranice.

Američané ani Britové nechtěli mít na americkém kontinentu žádné evropské kolonie a postavili se spolu proti jakémukoliv pokusu Evropanů. Takhle spolu stáli proti španělsko-francouzskému monarchistickému plánu zmocnit se zpět španělských kolonií, tato ambice především Američany značně vyděsila. Britové zašli dál a chtěli kontinent urputně bránit před každou snahou Evropy, protože šlo přeci o jejich obchodní teritorium. Američané ale nechtěli jít ve stopách britských válečných štváčů, kteří po nich dokonce chtěli, aby si nedělali nároky na bývalé španělské kolonie a to dokonce i Texas a Kalifornii. Proto Američané razí vlastní zahraniční politiku, nezávislou na britské, že budou jednat s evropskými státy sami. Mladý stát jednal už tehdy suverénně a za žádnou cenu nechtěl být spojován s Velkou Británií. Prezident Monroe přednesl v kongresu názory svého státního tajemníka Adamse, roku 1823. Monroeova doktrína, jak byla později nazvána, obsahovala čtyři hlavní zásady. 1. Americká pevnina, od

¹ BERTON, P., *Flames Across the Border: 1813—14*, s. 418—419.

² Avalon Project, Yale University, British-American Diplomacy, *Treaty of Ghent; 1814*, [online], [cit. 2018-04-26], Dostupné z: http://avalon.law.yale.edu/19th_century/ghent.asp.

³ CARR, J., *The Battle of New Orleans and the Treaty of Ghent*, [s. l.] 1979.

této chvíli nebude předmětem kolonizace žádné evropské mocnosti. 2. Politický systém evropských mocností se liší od politického systému Spojených států, které by považovaly jakýkoliv pokus rozšířit evropský systém kdekoli na této polokouli za ohrožení míru a naší bezpečnosti. 3. Spojené státy nebudou zasahovat do stávajících evropských kolonií. 4. Spojené státy se nebudou vměšovat do vnitřních záležitostí evropských států a jejich válek.⁴ Tato v dnešní době velmi známá koncepce však v době svého vydání nebyla brána příliš vážně a ani nebyla příliš známá, dokonce na chvíli upadla téměř v zapomnění. Evropané (zejména Francouzi za Mexického císařství) na tuto doktrínu nebrali velký zřetel, což se ukáže později, Britové ji ale s tichým souhlasem respektovali, jelikož zapadala do jejich koncepce „*Pax Britannica*“, míru na mořích. Jako Americký zásah do evropských záležitostí nelze vnímat americkou námořní akci v Alžíru proti pirátům, protože se konala o 8 let dříve. Na podobné akce mohla americká vláda teoreticky zapomenout. Více se doktrína zmiňovala 19. století za éry amerického imperialismu, protože USA pomalu vystupovaly z izolace

Nicméně důležité je si položit otázku, jestli na tento „odvážný výrok“ americká vláda měla dostatečný vliv a pozici, nebo jestli doktrína byla spíše riskantním krokem ještě relativně slabého státu. Vždyť tím do jisté míry teoreticky neutralizovala britské zájmy v Latinské Americe. Jak si mohla ještě pořád čerstvá republika diktovat takovéto podmínky, že budou ochraňovat celý kontinent, když neměla ani pořádně pod kontrolou své rozšiřující se území. Podle mého názoru byli už tehdy Američané velmi sebevědomí, svědčí tomu také i tzv. „*Manifest Destiny*“. Ale o americký vliv nestály bývalé španělské kolonie s úplně odlišnou kulturou, a už vůbec ne hrdí Mexičané, kteří čerstvě vyhlásili nezávislost, a poté dokonce první císařství, byť neoblíbené. Podle mě byla také překvapivá reakce Britů, kteří doktrínu podporovali. Jejich ochota podle mě souvisela s dobrými vztahy s USA a hlavně také z toho, že doktrína neohrožovala jejich obchodní zájmy. Po britsko-americké válce vztahy obou zemí zaznamenaly velký progres, nic nebránilo v jejich vzájemném sbližování. Aneb americké zájmy, které byly prakticky zatím jen na západ od původních kolonií zdaleka, neohrožovaly zájmy britské.

⁴ TINDALL, G. B. – SHI, D. E., *Dějiny Spojených států amerických*, Praha 1994, s. 189—190.

2 DIPLOMATICKÉ SPORY PODLE GEOGRAFICKÝCH ZÁJMŮ

2.1 KANADA

Britsko-americké vztahy v první polovině 19. století se z velké míry odvíjely také podle vztahů s Kanadou. Na velké politické úrovni se USA s VB uznávaly a dodržovaly neutralitu, ale na nižší regionální úrovni existovalo mnoho hraničních problémů a střetů, které mohly vyvolat válku mezi těmito dvěma státy. Caroline Affair, roku 1837, byla událost, která se týkala kanadských vzbouřenců rebelujících na vládě Jeho Veličenstva. Rebelové unesli britskou loď Carolina, kterou následně Britové dopadli a pobili některé členy americké posádky a loď svrhli z Niagarských vodopádů. Spojené státy byly pobouřeny, a to také když Britové uvedli, že jednali v obraně. Nakonec obě strany připustily svojí chybu, omluvili se a událost odezněla. S Kanadou však bylo více problémů, ačkoliv byly dříve jasně stanovené hranice na západě podél 49. rovnoběžky, tak na východě na hranicích státu Maine se vyskytovalo více nejasností. Po rozdělení velkého státu Massachusetts vzniklo několik nástupnických států, mimo jiné i Maine na nejzazším severovýchodě USA. Avšak hranice s Kanadou byla velmi nejasná. A to také kvůli rozmanitému složení obyvatelstva. V této oblasti žili britští osadníci, američtí dřevorubci a také frankofonní obyvatelé. Nejambicióznější byli Američané, kteří pronikali až k řece Sv. Vavřince, kde také mohla být hranice s Kanadou. Odvážný Američan John Baker roku 1827 vztyčil vlajku u Baker Brook, za což ho zatkla kanadská policie a uložila mu pokutu. Frankofonní a část britských obyvatel, která neuznávala jak britskou nadvládu, tak Američany, vytvořila vlastní republiku Madawaska. V oblasti vzrostlo napětí a Britové mobilizovali své síly. Američané, kteří chtěli hranici u řeky Sv. Jana, udělali totéž. Nikdo však nechtěl válku a nakonec proběhla arbitráž pod vedením Viléma I. Nizozemského. Ten však nic nevymyslel a nakonec se sporné území rozdělilo zhruba na polovinu a USA získalo dnešní severní část Maine, konflikt vešel do dějin pod názvem Aroostocká válka, ve které ale nikdo nezahynul.⁵ Oba velké státy musely řešit konflikty vyvolané regionálními uskupením, které proti sobě často bojovaly.

Dalším podivným konfliktem byl spor o ostrovy San Juan, Orcas a Lopez v Georgijské úžině u Vancouveru. Tato „válka“ roku 1859 byla též nazývána tzv. „Pig War“. Ostrovy oficiálně patřily Kanadě, ale žili na nich američtí přistěhovalci. Americký osadník na ostrově Lyman Cutler zastřelil černé prase na svém pozemku, jelikož mu rylo půdu. Prase ale patřilo kanadskému Irovi pracujícího pro Hudson's Bay Company, který chtěl po Američanovi odškodné neuvěřitelných 100 dolarů, které on sám neměl. Ir požádal o vojenskou pomoc Britům, kteří mu vyhověli. Na místě byli i Američané s kapitánem Pickettem, který o 2 roky později bude slavně bojovat na straně Konfederace. Ten řekl, že jestli Britové zaútočí, zažijí druhý Bunker Hill. Nakonec si obě strany rozmyslely válečný konflikt (Britové měli přesilu, v okolí kotvilo 5 válečných lodí), nechtěli se zaplést do boje kvůli nějakému praseti. Spor nakonec rozhodla arbitráž pod vedením pruského krále Viléma I. ve prospěch Spojených států

⁵ JUDD, R., *The Aroostook War and the Northeast Border* [online], in: Maine History Online, [cit. 2017-11-18], Dostupné z: <https://www.mainememory.net/sitebuilder/site/781/page/1190/display>.

a ostrovy jim patří dodnes.⁶ Tato „válka“ byla jen jedním z několika sporů v mírně napjaté atmosféře mezi USA a Británií. Mnozí američtí občané si neuvědomovali mezinárodních důsledků, které mohlo přinést jejich nerozvážené chování. Americké vysoké sebevědomí té doby se dá především zkoumat na nich, na lidech jako jsou tzv. filibustýři, americká vláda pak musela hasit jejich problémy.

Nejdůležitější územní otázkou související s Kanadou byla otázka velkého území na západě, Oregonu. Tam měli Britové jen malé základy a řídké osídlení. Oregon postupně přestával být pro Brity důležitým z důvodu nižší poptávky po kožešinách v Číně i v Evropě, kde přestaly být v módě cylindry z bobří kožešiny a nahradily je cylindry z hedvábí. Oregon byl také odříznut od cesty do Číny, i proto Britové snadněji vzdali. Zajímavé je porovnat britské a americké nároky v oregonské otázce. Britové by se například v roce ještě 1810 Oregonu tak snadno nevzdali, protože jim přinášel velké zisky z prodeje kožešin a byl také významnou námořní základnou. Za „normálních“ okolností by si Britové nejspíš nárokovali celý Oregon, i když tam žilo mnoho Američanů. Naproti tomu Američané (alespoň ty agresivnější skupiny) si chtěli nárokovat celý Britský Oregon, a to 54. rovnoběžku 40. minutu. Je patrné, že obě skupiny měli velmi odlišné zájmy a muselo dojít ke střetu, ale nedošlo k němu z pragmatických důvodů. A to dokonce prezident Polk chtěl Oregonskou smlouvou zabránit válce s Británií a požadoval „jen“ 49. rovnoběžku. Podle mého názoru v této době riskoval, ale byl dobře informován o britské situaci a zhruba věděl, do čeho jde.⁷ Byl to ale trochu diplomatický zázrak, že Britové nabídku přijali, protože se tím de facto zřekli nároků na jižní část „svého“ Oregonu. Oregon prakticky původně nikomu nepatřil, bylo to jen teritorium se zájmy různých společností. A myslím si, že kompromis byl výhodný pro obě strany. Britská Hudson's Bay Company, a ostatní společnosti si dokonce mohli ponechat majetky na jih od rovnoběžky, což ale bylo z části logické. Tato společnost v této oblasti vykazovala menší zisky, ze kterých více těžili Američané. Polkův tón jednání v oregonské otázce byl nicméně agresivní, sice méně než tzv. „válečných jestřábů“, ale pořád to bylo velmi troufalé.⁸ Prezident nemohl svůj přístup podložit silnou mocí, USA v roce 1846 měli jednak slabé postavení na západě a jejich ekonomická a populační síla byla teprve před rozmachem.

A přesto USA vedly velmi ctižádostivou politiku. Stálá americká armáda v této době čítala jen 8,000 mužů (potenciál byl ale v dobrovolnících), kdežto britská pravidelná armáda byla alespoň desetkrát větší a navíc disponovala 40 válečnými loďmi v severním Pacifiku.⁹ Američané spoléhali na to, že by se britské síly dostali do oblasti hůře než americké, museli by totiž obeplouvat celý americký kontinent. Zároveň Američané věřili, že žádná válka nebude. Edward Everett, bývalý americký velvyslanec v Londýně, dokonce vedl „chytrou propagandistickou kampaň“ přesvědčit britskou veřejnost o spravedlnosti dohody na 49. rovnoběžce.¹⁰ Lordu Aberdeenovi však došla trpělivost po agresivních výstupech Polka a dalších a povolal k Oregonu více lodí. Polk po této odpovědi opravdu zmírnil. Dohoda byla podepsána v klidu, Britové si mohli ponechat celý ostrov Vancouver. Lord Aberdeen kladně vzpomínal ve svém dopise vyslanci Pakenhamovi „*Od té doby, co jsem odešel do důchodu, si nejsem vědom, že bych za sebou zanechal nějaký nevyřešený problém, ze kterého v budoucnu může vzejít konflikt se Spojenými státy*“.¹¹ Lord Aberdeen byl v této otázce rozumný člověk,

⁶ JOHNSON, B., *The Pig War* [online], in: History Magazine, History UK, [cit. 2018-04-10], Dostupné z: <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofBritain/The-Pig-War/>.

⁷ FLASHNICK, J. M., „*Blood is Thicker than Water*“: *Anglo-American Rapprochement in the Mid-Nineteenth Century, 1823-1872*, Thesis, Arizona State University, 2014, [s. l.] s. 66.

⁸ Tamtéž, s. 63.

⁹ Tamtéž, s. 63.

¹⁰ Tamtéž, s. 71.

¹¹ Tamtéž, Aberdeen to Pakenham, 30 June 1846, Aberdeen Papers, Vol. LXXXV, Add. MS 43123, s. 72.

nechtěl zbytečné konflikty na rozdíl podle mě od Lorda Palmerstona, který byl také sice rozumný a inteligentní, ale také daleko tvrdší, neoblomnější a dokonce vypočítavější, což se dá vyčíst z jeho zahraniční politiky, o které bude psáno později. Britové i Američané byli i přes předchozí spory více méně spokojeni z výslednými hranicemi, kvůli kterým už nehrozil konflikt. Hranice mezi Kanadou a USA byla opravdu stabilizovaná po celé délce, a to i do budoucna, kromě sporu o ostrovy u Vancouveru v tzv. „*Pig War*“. Lord Aberdeen měl pravdu, že se mu podařilo „uhasit“ velmi vyostřený spor, a to velmi jednoduše přistoupením na nepřehnané americké požadavky, které podle mě byly i spravedlivé vůči britským zájmům. Samozřejmě existovaly v obou zemích skupiny, které se smlouvou silně nesouhlasily, ale byly to více ty americké, agresivně propagovaly 54. rovnoběžku. Zajímavé je, že Oregonská smlouva byla sepsána už, když čerstvě vypukla mexicko-americká válka, ratifikována v britském parlamentu byla ještě o chvíli později. Polkův cíl byl ale zajistit severozápadní hranice ještě před vypuknutím války. Nemohl ale zabránit prvnímu střetu na americké půdě ze strany Mexičanů, což předčasně zahájilo válku. Britové však válku brali jako americkou kontinentální záležitost, kterou navíc vyhlásili Mexičané.

2.2 JIŽNÍ AMERIKA

Dalo by se tvrdit, že britský zájem v první polovině 19. století byl zaměřen více na Latinskou Ameriku, než na Severní. Podíleli se především na většině jihoamerických válek za nezávislost, protože chtěli oslabit už tehdy slabý vliv Španělska a Portugalska v Americe. V těchto válkách ale byla Británie oficiálně neutrální. Thomas Cochrane, se stal dokonce admirálem chilské flotily, a hrál rozhodující roli při ničení španělské tichomořské flotily a následně byl i admirálem brazilským. Britové ve válkách trvale nasadili zhruba 6,000 mužů.¹²

Za vrchol vojenské intervence lze považovat opakované akce, vylodění a dobytí Buenos Aires datově korespondující s napoleonskými válkami, z této akce se nakonec museli Britové stáhnout. Británie si v Jižní Americe tímto krokem připravila půdu pro následný obchod.

Po válce mělo Spojené království v Jižní Americe na 200 obchodních domů. Britové dováželi svojí bavlnu, vlnu, len, kovové předměty, keramiku a sklo. Tyto výrobky se především využívaly v pobřežních městech Jižní Ameriky. Britové exportovali před americkou občanskou válkou více do Latinské Ameriky, než do Spojených států.¹³ Státy jako Brazílie, Argentina, Uruguay představovaly pro Brity obrovský nenasycený trh s potenciálním růstem vhodný na export, tyto tři státy také byly pro ně obchodně nejdůležitější. Ostrovní království tam také investovalo své peníze, které napomohly k tvorbě infrastruktury, urbanizaci a zefektivňování zemědělství. Právě zemědělské plodiny a vytěžené suroviny tvořily největší vývozní artikl Jižní Ameriky. Britové byli výhodně napojeni na jižní část kontinentu. Je nesporné, že Britové dominovali této oblasti, kde neměli téměř konkurenci. Američané investovali více ve Střední Americe, kde také neměli šanci proti obchodníkům z druhé části oceánu.

Američané chtěli prosazovat svůj vliv a být ochránci celého kontinentu, ale proti Britům neměli šanci. Manifest Destiny vzniklo až v době, kdy už Britové finančně vládli půlce kontinentu. Američané se na to dívali ale z jiného pohledu. Jihoamerické státy sice brali téměř jako svojí doménu, kterou by chtěli ovládnout, ale zároveň je jí potřeba už chránit nyní. Překvapivě Američany tato britská absolutní obchodní dominance neznepokojovala. Rozdíl byl podle mého názoru v tom, že Britové se orientovali na obchod a Američané na ideové a diplomatické zaštitění kontinentu a navzájem si v těchto dvou sférách kupodivu nekonkurovali. Za výchozí bod lze brát Monroeovu doktrínu, se kterou Britové jednak souhlasili a měli

¹² *South America and the British Empire, More Revolutions and Independence*, Dostupné z: <http://www.britishempire.co.uk/maproom/southamerica.htm>; [cit. 2018-04-10].

¹³ FLASHNICK, s. 78.

společný cíl, zabránit evropským mocnostem návrat do Ameriky, což zaštitovala i britská flotila. Nezávislost Jižní Ameriky byla pro tyto dvě mocnosti klíčová. Tudíž smlouva vyhovovala i jihoamerickým státům. Britové v 19. století drželi na kontinentální Latinské Americe jen Britskou Guyanu, Britský Honduras a k němu patřící zálivové ostrovy a Pobřeží moskytů. Právě středoamerické kolonie vadily Spojeným státům, jinak britský vliv byl jen obchodní a investiční, což Americe nevadilo. Tato spolupráce se dá považovat za důležitý prvek britsko-amerického vztahu. Ochota se dohodnout, respektování práv jednoho i druhého, vedení dialogu. Uplatňování Monroeovy doktríny spojilo obě mocnosti blíže, než by si byly ochotny připustit. Důležité je si ale uvědomit, že tyto dva státy, ačkoliv jejich kooperace byla dobře vymyšlená, nedokázaly zabránit vnitřním konfliktům a vleklým občanským válkám uvnitř Latinské Ameriky, které měly často podobnou podstatu jako občanská válka v USA. Například v Argentině bojovali centralisté proti federalistům, na obou stranách ale stáli velkostatkáři. V Brazílii v 19. století propukl tzv. „kaučukový boom“, kvůli kterému se začala rozšiřovat těžba této suroviny v amazonském pralese, a který napomohl k vytváření rozdílů mezi bohatými městy a chudým venkovem. Brazílie vyvážela i velké množství kávy a vedla se tam i tzv. „platinová válka“¹⁴, ale jinak se země vyhnula vlastním občanským válkám. Jelikož USA a hlavně Británie nedokázaly zabránit nejkrvavějším konfliktům tzv. uruguayské a paraguayské válce, které vypukly obě roku 1864, a druhá zmíněná skončila roku 1870, tak by podle mě nedokázaly zabránit potenciální invazi na kontinent od evropských mocností (pokud by však dřív britská flotila nepřátelskou nepotopila). Je pravda ale, že Británie se v druhé polovině 19. století o jihoamerický kontinent zajímala méně na rozdíl od Američanů, kteří tam investovali čím dál tím více kapitálu.¹⁵ Tím jsem chtěl naznačit, že absolutní vojenská moc anglosaských států v Jižní Americe byla velmi slabá, troufal bych si říct téměř nulová. Žádný stát se ale nepokusil o intervenci, jelikož nechtěl narušovat britsko-americké zájmy.

Británie sice vyvážela více do Jižní Ameriky, ale nebylo to žádné zboží s velkou přidanou hodnotou, většinou jen sekundárně zpracované zboží. Dle mého názoru USA toto „jednoduché“ zboží Británie tolik nepotřebovala, protože si velkou část dokázala vyrobit sama. Obchod s USA měl ale jinou a myslím si, že i hlubší podstatu a význam.

Britové měli problém s velikostí flotily u pacifického pobřeží, které bylo hůře chráněné. Proto byl také admirál Cochrane „dosazen“ jako velitel chilské flotily, která z části nahrazovala tu britskou a umožňovala jim využívat chilské přístavy. Po vypuknutí krize okolo Vancouverských ostrovů se většina britské flotily přesunula do Vancouveru, kde byla vybudována silná základna ještě před občanskou válkou. Největší britská základna orientovaná na atlantické jihoamerické pobřeží byly Falklandy. Britové je získali po nešetrném zacházení ze strany Argentinců, kteří chtěli ostrovy využít jako trestaneckou kolonii. Z těchto podle mého názoru nehostinných ostrovů Britové podnikali akce proti lodím, pašující otroky z Afriky. Američtí velrybáři v 50. letech lovíli v okolí Falkland, ale Britové je chytili a zajali za nezákonné pytláctví v cizích vodách. Mezi oběma národy vypuklo velké napětí korespondující s hraničním sporem mezi USA a Kanadou. Američané čerstvě uznali Falklandy Britům. Američané vyslali silnější loď USS Germantown, aby odzbrojila britskou loď. Byli ochotni riskovat válku kvůli tomuto incidentu, ale nakonec se spor vyřešil a velrybáři byli puštěni.¹⁶ Podobný případ se stal i roku 1831 s USS Lexington, kdy USA chtělo Falklandy pro sebe. Podobnost můžeme sledovat i u případu lodi Trent, kdy se americký kapitán choval stejně suverénně a neodbytně žádal své zajatce. Tento postoj podle mě značí, že ačkoliv USA

¹⁴ Global security, *Platine Wars, 1851—1852* [online], [cit. 2018-04-10], Dostupné z: <https://www.globalsecurity.org/military/world/war/platine.htm>.

¹⁵ The British Empire, *South America and the British Empire, More Revolutions and Independence* [online], [cit. 2018-04-10], Dostupné z: <http://www.britishempire.co.uk/maproom/southamerica.htm>.

¹⁶ Tamtéž, *The Falklands Islands*.

respektovali sílu britské flotily a jejich zájmů, tak se nebáli hájit svá práva a vystupovali jako suverénní námořní mocnost. Možná ale hrálo roli i porovnání obou lodí, jak v případě Falkland, tak v případě Trentu. V obou případech měli Američané silnější loď, tudíž by bylo hloupé nechat odplout slabší loď a odjet s prázdnou. Britové chtěli v Jižní Americe vždycky udržet rovnováhu. Obávali se moci velké Brazílie a Argentiny. V uruguayské občanské válce stáli na straně slabší Uruguaye i s Brazílií proti argentinskému agresorovi a to dokonce i s pomocí Francouzů. Británie se o tento konflikt zajímala i proto, že chtěla začít v povodí řeky La Plata pěstovat bavlnu, protože chtěla odebírat méně té americké. Svou roli hrála i anexe Texasu Američany. Od Texasu tehdy kupovali Britové bavlnu, i když ho oficiálně neuznali, protože si udržovali vztahy s Mexikem.¹⁷ Na tomto případě je vidět dvojakost britské vlády. Mít dobré vztahy s Brity nemuselo nic znamenat, často to „hráli na obě strany“, aby z toho měli co největší výhody. Například Republika Texas se musela řídit britskými obchodními normami, pokud chtěla uznání. Po anexi USA dovoz bavlny z Texasu už nebyl tak výhodný, proto se museli Britové poohlédnout jinde.¹⁸ Druhým důvodem byly krutosti a autoritářství argentinského diktátora Rosase. Běžně vraždil kněze a dokonce u kostelů místo křížů instaloval své portréty. Francouzi i pár Italů (zúčastnil se i sám Giuseppe Garibaldi) se konfliktu více méně zúčastnili z humanitárních důvodů. Spojené státy však tuto expedici nevnímaly pozitivně, ale podle mého názoru věděly, že se nemusí ničeho od kontinentálních Evropanů obávat, protože ani Britové si nepřáli vybudování evropských držav v Americe a více méně za ně ručili. Nicméně USA chtěla konflikt co nejdřív ukončit mírem, a stavěla se v této věci za Rosase.¹⁹ Expedice dopadla de facto „Pyrrhovým vítězstvím“, Evropané sice neprohráli, ale Argentinci uzavřeli mír a udrželi si výhodné pozice v povodí řek.

2.3 STŘEDNÍ AMERIKA

Pobřeží Moskytů bylo jedním ze sporných území britského impéria, které tento pás země načas ztratilo a roku 1844 nad ním opět vyhlásilo protektorát. Tento špatně hájitelný pruh pobřeží mezi dnešním východním pobřežím Hondurasu a Nikaraguy museli Britové hájit před místními indiány Miskity a nikaragujskou vládou. Britové tam těžili mahagon, který byl velmi ceněný u rozrůstajícího se nábytkářského průmyslu v Anglii. Vyhlášení protektorátu těžce nesli Američani, kteří v tom viděli porušení Monroeovy doktríny, a měli v této oblasti také své zájmy. Vadilo jim i přejmenování města San Juan del Norte na Greytown podle guvernéra Jamajky. Po skončení mexicko-americké války a anexi Texasu se americká území značně rozšířila na západ. Roku 1848 vypukla v Kalifornii zlatá horečka a roku 1850 už byl tento stát začleněn do americké Unie. Kalifornie však byla obklopena ještě nezačleněnými teritorii a tvořila takový osamělý ostrov u pacifického pobřeží, ke kterému se navíc špatně dopravovalo, protože osadníci museli zdolat vysoké Kordillery. Výstavba kanálu propojujícího Pacifik a Atlantikem už tehdy nebyla nová myšlenka. V roce 1849 udělila nikaragujská vláda výlučná práva na kontrolu tranzitní trasy z Rivas do Pacifiku společnosti Accessory Transit Company.²⁰ Tato společnost měla zajištěné pacifické pobřeží, a měla povolenou stavbu kanálu, kdežto Britové ovládali atlantické pobřeží. Po nevyjasněných konfliktech se obě vlády domluvily na společném postupu a roku 1850 podepsaly Clayton-Bulwerovu smlouvu. Podle ní nemá ani Británie ani USA právo obsadit žádný stát ve Střední Americe ani nad žádným prosazovat protektorát. Stavět kanál sice mohou, ale musí být neutrální. Můj názor je, že v době před

¹⁷ TORGET, A. J., *Seeds of empire: cotton, slavery, and the transformation of the Texas borderlands, 1800-1850*, [s. l.] 2015, s. 208—218.

¹⁸ ROSA, J. M., *Historia Argentina, Anglo-French blockade of the Río de la Plata*, Editorial Oriente, Buenos Aires 1974, s. 135—142.

¹⁹ Tamtéž, s. 214—217.

²⁰ FLASHNICK, s. 80.

americkou občanskou válkou měly Spojené státy až moc velký „soucit“ s ostatními latinskoamerickými státy s výjimkou Mexika. Podporovaly jejich nové republiky i monarchie stejně jako Británie, která ale měla daleko větší koloniální tendence. Možná USA vyhovoval rozdrobený a chaotický stav Latinské Ameriky, protože nechtěly, aby se tam vytvořila nějaká velká říše, protipól americké unie, která by jim mohla konkurovat. Novou smlouvu si každý vykládal jinak. Američané tvrdili, že Angličané mají podle smlouvy opustit své pozice na pobřeží, ti ale trvali na tom, že smlouva se vztahuje pouze na jejich budoucích osídlení.²¹ Roku 1852 Britové obsadili Zálivové ostrovy, na které podle smlouvy jasně neměli právo. Mezitím konflikt mezi americkou společností a Brity pokračoval. Vedli se ostré spory o území, Britové dokonce vyplenili sídlo společnosti v Greytownu a přepadli americký parník a Američané na oplátku Greytown odstřelovali z moře, naštěstí nikoho ale nezabili. Za tento čin se ani neomluvili, jak požadovala Británie. Od roku 1848 se už těžba mahagonu nevyplácela. Nakonec Britové roku 1860 smlouvou z Managua podstoupili Pobřeží Moskytů Nikaraguye. Ve Střední Americe zbyl královně Viktorii už jen Britský Honduras, se kterým byli Američani relativně smířeni.

2.4 KALIFORNIE

Britský premiér Canning (1827) zdůrazňoval potenciál anglo-mexické aliance schopné odvrátit americkou expanzi.²² Canning dokonce doufal, že jihoamerické republiky mohou vyřešit nerovnováhu na evropského kontinentu tím, že poskytnou vojenskou pomoc Británii v případném ozbrojeném evropském konfliktu.²³ Při hledání řešení oregonské krize se také pozornost obrátila na panenskou Kalifornii, která byla velmi málo osídlená španělskými kolonizátory. Britský velvyslanec v Mexiku Richard Pakenham napsal v roce 1841 panu Palmerstonovi naléhavou výzvu k tomu, aby „rozšířil anglickou populaci na nádherném území Horní Kalifornie“ a řekl, že „žádná část světa nenabízí větší přírodní výhody pro založení anglické kolonie...“ která je v každém případě žádoucí... a že by Kalifornie, jakmile přestane patřit Mexiku, neměla padnout do rukou jakékoliv jiné mocnosti než Anglie... a připomněl také, že „odvážní a dobrodružní spekulanti ve Spojených státech již obrátili své myšlenky tímto směrem.“²⁴

Stejný zájem o celou Kalifornii projeví i Američané, kteří tam měli na rozdíl od Britů jednodušší přístup, a navíc tam už v této době přicházeli první přistěhovalci a dobrodruzi. Kalifornie od této doby začala být cílem a snem mnoha lidí a jejich zájem se o to více zvýšil během zlaté horečky. Britská vláda Toryů Roberta Peela však kolonizaci odmítla, protože by expedice byla příliš drahá a také proto, že se Anglie orientovala v této době především na domácí politiku. Lord Aberdeen pak dokonce uznal americká práva na tuto oblast. Angličané věděli podle mě, že realizace přesunu většího počtu obyvatel do této oblasti by byla nemožná. Vždyť pro Brity bylo jednodušší se dopravit do Austrálie, než se spojit se západní Amerikou, i to byl jeden z dalších důvodů, proč nakonec Britové podstoupili Oregon Američanům. Myslím si také, že na jednu stranu to Američanům trochu přáli, protože je tam raději viděli než Francouze a Rusy, kteří si také dělali zálusk na tuto oblast. Projevila se podle mě spřízněnost obou anglo-saských ras. Vůbec shledávám velmi překvapivé mlčení Velké Británie na mexicko-americkou válku a americkou expanzi na západ. Britové se podle mě brzy smířili s tím, že válka je americká kontinentální záležitost dvou amerických nezávislých států, a to

²¹ Tamtéž, s. 81.

²² PLATT, D. C. M., *Finance, Trade and Politics in British Foreign Policy, 1815—1914*, London 1968, s. 313.

²³ FLASHNICK, s. 37.

²⁴ RIVES, G. L., *The United States and Mexico, 1821—1848: a history of the relations between the two countries from the independence of Mexico to the close of the war with the United States*, New York 1913, s. 48—49.

v této době byla u moci vláda Whigů Johna Russella. V tomto případě dodrželi přímo vzorově Monroeovu doktrínu a zůstali chladní po obsazení celého amerického západu. Je zajímavé, jak se Britové klidně téměř celé desetiletí dokázali prít o pár bezvýznamných ostrůvků (viz. Zálivové ostrovy v jiné kapitole) a bez problémů souhlasili s obsazením obrovského a bohatého území. Důvodem byla již zmíněná vzdálenost daného území a dále pak ekonomický nezájem Britů a více méně důvody podobné jako v trvajícím sporu o Oregon.

Britskou vládu ovlivnilo revoluční hnutí po celé Evropě v první polovině 19. století. I ona byla konfrontovaná s republikánským myšlením, našla například inspirace v červencové revoluci ve Francii, několik let poté následně zavedla všeobecné hlasovací právo pro všechny muže. Důležitý dopad na britskou politiku a diplomacii měla britská bramborová krize z roku 1845-46, kdy se na Britských ostrovech, hlavně v Irsku objevil hladomor, což mimo jiné zapříčinilo rozmach emigrace z Irska do Ameriky. Vláda se přeorientovala na domácí politiku a přistoupila povolněji na americký kompromis v téže době probíhající Oregonské otázce. Britové se zkrátka vyhnuli konfliktům v zahraničí, když museli řešit domácí krizi.

2.5 KUBA

Již John Quincy Adams považoval připojení Kubu za nepostradatelné pokračování integrity Unie. Amerika sledovala dění na Kubě pod drobnohledem a v roce 1850 dokonce podpořila neúspěšné proti španělské povstání Narcisa Lopéze. Španělské úřady na Kubě zabavily jednu americkou loď, čímž naštvaly americkou vládu. Američané využili nepozornosti Britů, když se Britové soustředili na záležitosti na Krymu. Chtěli koupit, nebo obsadit Kubu, nakonec ale nechtěli poškodit britsko-americké vztahy v Latinské Americe, tak ze svého zájmu ustoupili.

2.6 ASIE

Ve 30. letech Velká Británie přeorientovala svůj zájem z Jižní Ameriky na tzv. „východní otázku“. Snažila si totiž zabezpečit svojí cestu do Indie. Britové v této době měli až paranoidní strach z ostatních mocností, že jim zablokují cestu do Indie. Ačkoliv si v mnoha regionech přáli to samé jako konkurenti, mír a neutralitu.²⁵ Velká Británie chtěla za každou cenu udržet ve světě rovnováhu, o což se pokoušela snad ve všech obdobích jejího impéria.

Britové měli čím dál větší poptávku po čínském zboží jako hedvábí, porcelán, čaj, ale neměli nic adekvátního k nabídnutí. Například britská vlna a textilie byly na Číňany moc teplé. Nakonec Britové začali Číňanům, ač pod zákazem obou vlád, prodávat opium, ze kterého měli vytoužený zisk. Čínská vláda přemlouvala Brity, ať s obchodem přestanou, ale po zabavení zboží se jim zabránit obchodu nepodařilo. V letech 1839-42 vypukla první opiová válka. Tu nakonec ukončila sepsaná smlouva z Nankinku, která umožňovala volný obchod, zajistila Britům vstup do 5 čínských přístavů a potvrdila jejich svrchovanost nad ostrovem Hong Kong.

Ačkoliv byla Čína primárně v britské zájmové oblasti, tak na ní chtěli zbohatnout i další evropské mocnosti a také Spojené státy. Američtí obchodníci se podíleli na distribuci opia Číňanům, ale misionáři z jejich vlastní země se proti jejich byznysu ohrazovali kvůli etice. Britové válčili v opiových válkách, ale Spojené státy zůstali neutrální. Měli však také zájem o možnost obchodu s Čínou. Američané společně s jejich velvyslancem Cushingem se chovali zdvořile a mírumilovně na rozdíl od bojechtivých Britů. Američanům se ve smlouvě z Wanghia z roku 1845 podařilo získat téměř všechny práva, co získali Britové, a dokonce i ty, které Britové nezískali. Smlouva se však lišila v tom, že Američanům zakazovala obchod s opiem. Američané tím podtrhovali dojem, že jsou mírumilovnější a kultivovanější národ, než jsou

²⁵ FLASHNICK, s. 58.

Britové, a že respektují čínské tradice. Smlouva Američanům zaručovala, že jejich občané v Číně spadají výhradně pod pravomoci amerických konzulátů, také se jako první mohli svobodně učit čínsky, mohli kupovat pozemky a stavět kostely v pěti čínských přístavech a získali titul nejoblíbenějšího národa Číny, který už dostala Velká Británie.

V roce 1856 po incidentu lodi Arrow vypukla druhá opiová válka. Na této britské lodi totiž čínská vláda pozatýkala 12 čínských členů posádky, které obvinila z pirátství. Britové požadovali své námořníky zpět, ale nedostali všechny. Následně Britové začali z moře bombardovat Kanton, za což místní guvernér Ye Mighen vypsál odměnu na každou britskou hlavu, a dokonce byl spáchán neúspěšný jedový atentát na britského guvernéra Hong Kongu. Britové spolu s Francouzi intervenovali ve městě Kanton. Z malého lodního incidentu, ve kterém navíc nešlo, ani o britské občany se spustila lavina událostí. Američané, kteří se chtěli držet dál od euro-asijského konfliktu, nakonec do něj byli také zapojeni. Vyslali vyjednávací loď do Perlové řeky, kam ale Evropané měli vstup zakázán. Číňané byli velmi citliví na neopatrné průniky cizích kultur do jejich kultury, drželi si odstup, protože to bylo tak zvykem. Číňané zabili jednoho amerického námořníka a odpověď Spojených států na sebe nenechala dlouho čekat, když začali také bombardovat Kanton. Jednali ale na vlastní pěst a jen na ochranu amerických zájmů. Britové je přemlouvali, ať se k nim připojí, ale Američané to odmítli. V britském parlamentu panovaly dva odlišné názory na válku. Nejprve bylo parlamentem schváleno ratifikace, že v Kantonu byla použita příliš násilná opatření, neadekvátní reakce na případ lodi Arrow. Hlavní cílem Británie by mělo být udržet obchodní vztahy s Čínou. Tento zákon byl navržen Palmerstonovou opozicí, a způsobil předčasné volby po tom, co je vikomt označil, že nejsou vlastenci. Palmerston následující volby vyhrál. Všechny tři západní mocnosti i s Ruskem si vymohli podepsání nové smlouvy, a to smlouvy z Tientsinu, ve které dostali více přístavů, z menší míry se jim otevřel Peking, mohli cestovat do vnitrozemí, křesťané v Číně měli náboženskou svobodu a dokonce Čína musela zaplatit Británii a Francii reparace.²⁶

Smlouvu zaštitovali Američané, kteří podle mě tímto krokem otevřeli dveře své imperiální politice, která však byla ještě v plenkách. Válka však neskončila. Císař se nehodlal smířit se smlouvou a s mongolským velitelem se připravoval na zabránění vstupu Evropanů do Peking. Anglo-francouzské síly se museli dostat po řece přes chráněnou pevnost Taku, kde jejich lodě uvízly v bahně a byly zapáleny. Unikající britské vojáky i přes americkou neutralitu zachraňoval Josiah Tattall, tvrdil že „krev je silnější než voda“, že je musí zachránit. Tvrdil, že „*At se propadnu, když tu budu jen stát a koukat, jak jsou bílí muži masakrováni před mýma očima.*“²⁷ Britové reagovali na tento čin samozřejmě kladně a Tattalla vlebili, na rozdíl od amerického angažování v Číně, které braly jako jasné porušování jejich neutrality v konfliktu, i když na stejné straně. I přes to, že nedokázal odvrátit britský masakr, tak si jeho služby cenily i noviny. Například skotský Blackwood's Edinburgh Magazine píše: "Galantní Američané! Vy a váš komodor jste udělali víc, než všichni vaši právníci a klamaví politici někdy udělali, aby nás rozdělili."²⁸ Tento den stála Anglii a Spojené státy společně bok po boku. Zajímavý názor plátku, který v jedné větě jak oslavuje hrdinské činy Američanů, tak silně kritizuje americkou politiku, tak i vyslovuje přání, aby tyto dva anglo-saské národy stanuly opět spolu. Myslím, že touha Britů po určité formě znovunavrácení se odtrhnutých synů se projevovala, byť u každého asi jinak a nemuselo to být jen znovu připojení Ameriky. Zkrátka tyto dva národy si byli a jsou si nezpochybnitelně v něčem, ne ve všem velmi podobní a emoce a vazby mezi nimi dál proudí a nezanikly.

²⁶ USC Annenberg, University of Southern California, *Treaty of Tianjin* [online], [cit. 2018-04-10], Dostupné z: <https://china.usc.edu/treaty-tianjin-tien-tsin-1858>.

²⁷ FLASHNICK, s. 135.

²⁸ Tamtéž, "The Fight on the Peiho," Blackwood's Edinburgh Magazine 86, no. 530, 1859, s. 138.

Nakonec se pevnost Taku podařilo dobít a také i zničit mongolské vojáky. Stal se ale diplomatický incident, kdy pro urážku byla zajata britská vyslanecká skupina. V zajetí byli krutě mučeni a několik z nich bylo zabito. Britové se za tento ohavný čin mstili vyplněním letního paláce a jeho následným vypálením. Jednotky ale v Pekingu, ze kterého císař uprchl, nezůstaly a neobsadily ho. Západní mocnosti nyní o to víc trvali na čínské dodržování smluv a nárokovaly si tvrdší podmínky. Čína musela platit vyšší odškodné, legalizoval se trh s opiem, garantovala se náboženská svoboda či dokonce britské lodě mohli dopravovat Číňany do Ameriky kvůli práci. Později se Británie za svůj přístup styděla. Dokonce mladý William Gladstone označil válku za „nespravedlivou a zločinnou“, za kterou může Palmerston a obával se o postavení Velké Británie před Bohem.²⁹ Opiové války, především ta druhá, která skončila rok před vypuknutím americké občanské války, byly střetem moderních západních států s tradičním orientálním světem, ze kterého ten starý nemohl vyjít vítězně, i když měl početní převahu a bojoval na domácí půdě. Ve válce museli Britové akceptovat americké zájmy, které nebyly o nic menší než ty britské. Odstřelování Kantonu se zúčastnila v první řadě loď San Jacinto, stejná loď, která o pár let později zastaví parník Trent. Případ komodora Tattnalla, který za války sloužil na straně Konfederace, byl jedno z mála malých konkrétních sblíženích, které se událo mezi Británií a USA.

Jon M. Flashnick se právě ve své práci „Blood is Thicker than Water“, *Anglo-American Rapprochement in the Mid-Nineteenth Century, 1823-1872* blíže zaměřuje na tento akt v Číně. Uvádí to jako důkaz britsko-amerického sblížení na Dálném východě. Říká, že důstojník americké flotily, která měla jasné rozkazy setrvat v neutralitě a stranou od konfliktu, riskoval kvůli svému činu svůj post a možná i narušení vztahů.³⁰ Přesto neváhal a šel zachránit lidi v nouzi. Je nezpochybnitelné, že tento akt vylepšil pověst Američanů v očích Britů, byť měl jen dílčí podíl na celkovém pohledu. Nicméně Tattnallův čin chápu jako projev vznešené humanitární pomoci, a to bez politického kontextu. Komodor by podle mě jednal stejně, kdyby byli masakrováni třeba Francouzi, nebo Rusové. Flashnick to bere vysloveně jako sblížení Britů. Další důvod, proč se tak podle mě zachoval, můžeme vidět v jeho výroku, že „nenechá bílé muže zmasakrovat“. Jako bělochovi mu bylo nepříjemné sledovat zabíjení své vlastní „krve“ cizí rasou. Byl to pro něj ponižující pohled. Kdyby se situace odehrávala například za napoleonských válek v Evropě, možná by vůbec nezasáhnul. Jeho akce působila příjemně na vztahy mezi Brity a Američany, hlavně u Britů, nicméně bylo to jen chvilkové rozpoložení, které podle mě nemělo větší vliv do budoucna. Na druhou stranu většina historiků přehlídí tento akt, protože vnímají polovinu 19. století jako dobu samých krizí a napětí mezi Británií a USA, kde zkrátka nebylo místo pro zlepšování vztahů.³¹ Je opravdu obtížně hledat sblížující prvky mezi těmito anglosaskými zeměmi v této době, kdy probíhala jedna územní, mocenská, nebo intervenční krize za druhou, nicméně určité pouto mezi oběma zeměmi se dá nalézt. Na tuto problematiku poukáží v dalších kapitolách.

Američané před válkou rozšiřovali svůj vliv jak v Atlantiku, tak v Pacifiku. Americká flotila byla silnější a podnikala čím dál tím delší plavby. Američané navázali kontakty s Japonskem a byli usazení v Číně. V létě roku 1863 Američané sváděli těžké rozhodující bitvy americké občanské války a zároveň jejich loď byla zapletena do pomstychtivého konfliktu v Japonsku. Kdy Japonci, kteří chtěli vyhnat „barbary“, útočili na Evropské lodě a zabíjeli námořníky. Americká loď USS Wyoming zaútočila jako první ze západních lodí na Japonsce, kde bojovala po boku Britů a Francouzů, nicméně tento konflikt byl podle mě z hlediska mezinárodních vztahů nedůležitý. Západní síly vystupovaly pospolu proti Asiatům častěji,

²⁹ MEYER, K. E., *The Opium Wars Secret History* [online], New York Times 1997, [cit. 2018-04-10], Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1997/06/28/opinion/the-opium-war-s-secret-history.html>.

³⁰ FLASHNICK, s. 144—145.

³¹ Tamtéž, s. 144—145.

protože to pro ně bylo výhodné jednak, že si spolu navzájem hájili svá obchodní práva a jednak Evropané byli v početní nevýhodě a sami by byli zranitelnější. Můj názor je, že se na dálném východě prokázalo, že zájem jedné mocnosti koresponduje se zájmy ostatních mocností a v této oblasti kupodivu nejdou proti sobě.

2.7 PACIFIK

Na rozdíl od Spojených států (které samy měly zkušenosti s jednáním s indiánskými kmeny) hlavní kolonizující síly v Pacifiku byly Francie, Británie a Německo. A ti byly rozsáhle propojeni smlouvami s kmenovými skupinami v Africe a Pacifiku.³² V Pacifiku s domorodými kmeny jednali všechny západní mocnosti poloviny 19. století. Bennion uvádí, že na Havaji s místními vládci Francie uzavřela čtyři smlouvy mezi lety 1837 a 1846, Británie šest v letech 1843 a 1869, a Spojené státy uzavřely s havajskou monarchií pět smluv. V roce 1871 dokonce Havaj sepsala smlouvu s Japonskem.³³ Domorodé kmeny jak v Pacifiku, tak v Africe i v Severní Americe se poměrně jednoduše upsaly ke spolupráci téměř s kýmkoliv, protože nerozuměly významu těchto smluv. I sami Evropané nedávali takovýmto smlouvám s „necivilizovanými“ národy velký význam, a tím pádem ani nerespektovali jejich zájmy a práva. Na ostrovech v Pacifiku se vliv USA rozšířil až v druhé polovině 19. století, Američané se dříve orientovali na daleko důležitější Čínu a Japonsko a na rozdíl od Britů si nevybudovali v první polovině století námořní základny na pacifických ostrovech. V druhé polovině století však „svojí opožděnost“ v tomto směru velmi rychle doženou.

2.8 AFRIKA

Američané na Severu se často chovali neuctivě vůči svobodným černochům, nebo uprchlým otrokům z Jihu a diskriminovali je. Na Jihu i na Severu se zvýšil počet svobodných otroků z méně než 1% na 13,5% a právě tito lidé měli daleko horší uplatnění než běloši, často tedy neměli práci.³⁴ Už prezident Jefferson navrhoval návrat černých do své vlasti, protože americký kontinent není ideální pro jejich život. I sami Afroameričané byli stejného názoru. Například afroamerický podnikatel Paul Cuffee tento přesun plánoval a nakonec i uskutečnil. V Africe měla vzniknout kolonie Afroameričanů, která bude obchodovat se Spojenými státy. Země nakonec vyhlásila nezávislost v roce 1847 pod názvem Libérie s hlavním městem v Monrovi. Britové podobný postup prováděli u chudých černých v Londýně, které pro změnu přesídlovali do Freetownu. Většina kolonistů byla protestantského vyznání a liberálního smýšlení podobného názorům strany Whigů, která v Libérii taktéž působila. Zajímavé je, že v Libérii i přes veškeré rasové rovnostářství vznikla segregace. A to mezi afroamerickými protestantskými kolonisty a animalistickými domorodci, kteří se museli podřizovat kolonistům. Libérie si po celé 19. století uhájila svojí nezávislost. Oficiálně by se dala brát jako americká kolonie, nicméně cíle této kolonie nebyly „imperialistické“ ale existencionální. Černí Američané si konečně mohli vládnout sami a ve své zemi. Exodus byl výhodný jak pro USA, tak pro emigrující. Mezinárodně se dala v 19. století brát Libérie jako území zájmů USA, nikoliv však čistě za kolonii. Americká vláda primárně nečerpala zisky z této země.

2.9 KRYM

³² BENNION, T., *Treaty-Making in The Pacific in The Nineteenth Century and the Treaty of Waitang*, [s. l.] 2004, s. 186.

³³ Tamtéž, s. 174.

³⁴ HORTON, J. O., *Hard Road to Freedom: The Story of African America*, [s. l.] 2001, s. 143—146.

Po roce 1848 se pohled britské vlády obrátil na Evropu, z velké části Střední a Východní. Vztahy s Ruskem se však prudce zhoršily, ačkoliv skoro tři čtvrtě ruského vývozu ve 30. letech směřovalo do Británie.³⁵ V této době s rostoucí ruskou ekonomikou rostl i ruský imperialismus, Rusové měli eminentní zájem o turecké úžiny. V následující krymské válce Britové tvrdili, že nikdy nebyla taková potřeba britsko-francouzského spojení jako nyní.³⁶ Spojenecké armády ale dlouho nezažily žádnou evropskou válku a jejich připravenost na tuhé podmínky byla katastrofální. Větší ztráty než od nepřítele měli Britové z nemocí a podchlazení. Podle Flashnicka měla krymská válka dva dopady na Spojené státy, a to, že zabránila kontraproduktivní diskusi kolem Clayton-Bulwerovy dohody ohledně Střední Ameriky a v roce 1855 odstoupil z postu ministerského předsedy Lord Aberdeen, který byl vždy pro společnou řeč se Spojenými státy a zabraňoval společným konfliktům. Nahradil ho již zmiňovaný Lord Palmerston, který hájil zájmy Británie daleko více ostřejšími lokty, než Aberdeen.³⁷ Lord Clarendon, ve svém projevu v parlamentu jasně uvedl, že Anglie a Francie byla také spojena při jejich úsilí potlačit americkou expanzi.³⁸ Autorka staví do jedné roviny snahy Evropanů proti Rusku, tak proti USA. Zmiňuje také USA jako potenciálního spojence carského Ruska, díky těmto společným zájmům. Sblížení rusko-amerických vztahů dokazuje také prodej jedné americké lodi Rusům, která měla operovat na řece Dněpr. V roce 1855 poslala americká vláda do krymské války své pozorovatele. Na zbraně se měl zaměřit Major Mordecai, Major Delafield zase na stroje a děla, a nejmladší kapitán McClellan na jezdeckvo.³⁹ Tento mladík exceloval v mexicko-americké válce, a dokonce hovořil několika jazyky Evropy. Po návštěvě ležení spojenců se přes Polsko důstojníci vypravili do ležení Rusů. Američané po této expedici obchodovali s Rusy, a založili několik obchodních stanic na řece Amur.

³⁵ FLASHNICK, s. 82.

³⁶ Tamtéž, s. 85—86.

³⁷ Tamtéž, s. 86.

³⁸ DVOICHENKO-MARKOV, E., *Americans in the Crimean War*, in: *The Russian Review*, Vol. 13, No. 2, 1954, pp. 137-145, s. 137.

³⁹ Tamtéž, s. 132.

3 AMERIČTÍ PREZIDENTI PŘED VÁLKOU A JEJICH POSTOJ K BRITÁNII

Andrew Jackson měl v živé paměti britský pokus o dobytí Spojených států, u Američanů též přezdívaný druhá válka o nezávislost. On sám byl skvělý generál, který vybojoval důležitou bitvu o New Orleans. Za jeho vlády neměla země problém s Velkou Británií, ale s Francií, po které žádala finanční odškodnění za napoleonské války, jehož nakonec pomalu a poskrovnu dosáhla. Jackson v zahraniční politice zkušený rozhodně nebyl a nedokázal i přes právní podklad Monroeovy doktríny zabránit Britům rozšiřovat svůj vliv v Jižní Americe. Také byl neúspěšný v navázání styků s Čínou a Japonskem.⁴⁰ Jeho nástupce zkušený politik Martin Van Buren dosáhl mnoha úspěchů i jako Státní tajemník za Jacksona, kdy navázal diplomatické vztahy např. s Osmanskou říší, a američtí obchodníci směli obchodovat v Černém moři. Za svého prezidentského období řešil s Danielem Websterem již zmiňovanou krizi kolem kanadských vzbouřenců, která sice narušila britsko-americké vztahy, ale obě země spolu začali více spolupracovat, když nakonec stáli spolu proti povstalcům a zlepšila se také komunikace mezi nimi. Van Buren také řešil známý případ Amistad. Po smrti jeho nástupce Harrisona nový prezident John Tyler vedl relativně úspěšnou zahraniční politiku, ačkoliv nebyl příliš úspěšný v domácí politice. Svůj zájem zaměřil na Pacifik, kde chtěl rozšiřovat vliv USA a její obchodní zájmy. To především navázání styků s Čínou, kde dokonce získali stejně výsostná práva jako Britové. A na rozdíl od nich dokonce odmítali zakázaný dovoz opia. Ačkoliv měli Britové v Pacifiku mnohem větší flotilu, americká flotila se v této oblasti také rozrůstala a především u obchodních lodí převážně v Atlantiku neměli Američané konkurenci.⁴¹ Tyler budoval silné válečné námořnictvo a také pevnosti. Za jeho vlády sice úplně vyřešila hranice USA a Kanady na východě, ale britsko-americké vztahy byly dost pošramoceny častými krizemi.

James Knox Polk byl jedním z nejvíce typických jižanských prezidentů, ale také velký zastánce „amerického imperialismu.“ Tomuto schopnému prezidentovi se jako jedinému z předválečných prezidentů podařilo splnit všechny své sliby, především územního charakteru. Mnoho Jižanů této doby (40. léta 19. století) silně podporovali územní zisky USA. V této době (roku 1839) vznikla v novinovém článku O Sullivana slavná myšlenka tzv. „*Manifest Destiny*“, nezvratného osudu, kdy by měl americký národ rozšířit svůj vliv po celém americkém kontinentu a pomoci všem ostatním americkým národům v jejich rozvoji a přenést na ně své demokratické a osvícenské hodnoty.⁴² Této ideje o vyvolenosti se chopilo také dost jižanských politiků. Polk tlačil na Brity ohledně otázky Oregonu a území kolem řeky Columbie. Polkova tvrdá vyjednávací politika, kdy se navenek nebál války, vyděsila Brity a tímto tahem získal od Britů územní ústupky kolem řeky Columbia.⁴³ Hranice s Kanadou v Oregonu zůstala po

⁴⁰ LATNER, R. B., Andrew Jackson, In GRAFF, Henry, *The Presidents: A Reference History*, 7th ed., [s. l.] 2002.

⁴¹ CHADWICK, F. E., *Our Merchant Marine: The Causes of Its Decline, And the Means to Be Taken For Its Revival* [online], in: U. S. Naval Institute, *Proceedings Magazine*, Vol 8/1/19, 1882, [cit. 2017-11-18], Dostupné z: <https://www.usni.org/magazines/proceedings/1882-01/our-merchant-marine-causes-its-decline-and-means-be-taken-its-revival-0>.

⁴² O'SULLIVAN, J. L., *A Divine Destiny for America*, New York 1845.

⁴³ MERRY, Robert W., *A Country of Vast Designs: James K. Polk, the Mexican War, and the Conquest of the American Continent*, New York 2009, p. 266—267.

Oregonské smlouvě stejná jako stávající hranice s Kanadou východněji, a to 49. rovnoběžka. Menší spor přetrvával u Georgijské úžiny u Vancouveru, ten se ale vyřešil až dva roky před občanskou válkou v již zmiňované tzv. „*Pig War*“. Prezident Polk roku 1845 také připojil k Unii nezávislou americkou republiku Texas. V době přípravy na válku s Mexikem podepsal právě Oregonskou smlouvu, aby si tím pojistil severovýchodní hranici a zabránil válce na dvou frontách, což se mu podařilo. Polk, ačkoliv pocházel ze Severní Karolíny, tak byl silný unionista a centralista a také tzv. „válečný jestřáb“. Stejně politické rysy měl podle mě asi nejsilnější předválečný politik podporující Jih, John C. Calhoun. Tento Adamsův a Jacksonův viceprezident a státní tajemník z let 1844-1845 však během tzv. „nulovací krize“ silně hájil svojí rodnou Jižní Karolínu a z unionisty se stal zastávce práv států. Tato krize vrcholící v roce 1832 vzplanula z údajně vysokých cel ve zmiňovaném státě, čímž se výrazně utlumili investice Francouzů a Britů a dovoz jejich zboží, a to oslabilo ekonomiku. Situace byla neúnosná a dokonce hrozila válka a odtržení státu, prezident Jackson dokonce hrozil Calhounovi, že ho pověsí, čehož později litoval, že to neudělal. Krize byla nakonec zažehnána snížením cel, anulováním starého zákona, za podpory dalšího Jižana Henryho Claye. Calhoun tvrdil, že by nikdy nechtěl rozbít Unii, kterou miloval.⁴⁴ Tato krize byla podle mě zásadní ve formování diferenciaci Jihu a jeho politiky. Ještě před tím byla většina Jižanů pro unijní a centralistická, střet federálních a lokálních zákonů nebyl reálný a s jistotou lze tvrdit, že Unie byla před nějakou secesí jednotná. Od Jacksonových dob se Jih výrazně vymezoval vůči Severu a až tehdy kladl důraz na práva jednotlivých států. Jižanská politika byla podle mého názoru ve 30., 40. a 50. letech velmi konzervativní, i silně imperialistická, více než severní a tvrdě hájila otrokářství. Skoro hlavní jižanský politický cíl bylo snižování cel, které Jihu opravdu bránili v rozvoji. Všechny tyto diskurzy se promítnou do zahraniční politiky Jihu a budou hrát roli i v diplomacii za občanské války. Předčasnou smrtí prezidenta Polka těsně po konci prezidentského období přišel Jih o silnou osobnost, na které by se jistě dala dokazovat síla jižanské dominance v americké politice, stejně jako na stárnoucím Calhounovi, Clayovi. Jižanská dominance však nebyla úplně zjevná na Severu, kde sílu jednotné federální vlády podporovali výmluvní politici jako Van Buren, Daniel Webster. Na Jihu do hry vstupovali noví draví politici, kteří nehodlali Severu ustupovat v jeho protitrokářské politice. Nicméně slavný jižanský zidealizovaný sen, typický spíše pro začátek století, se postupně čím dál tím více míjel s realitou, i když si politici Jihu zachovávali stále svojí pověst a dominanci.

Další prezident v Bílém domě generál z mexicko-americké války Zachary Taylor stejně jako jeho státní tajemník John Clayton nebyli zkušenými politiky ani diplomaty. Jako liberální Whig podporoval revolucionáře v Evropě, ale neposkytl jim žádnou konkrétní pomoc. Jako největší výsledek Taylorovy politiky lze brát Clayton-Bulwerovu smlouvu, která měla primárně zlepšit britsko-americké vztahy a zároveň oba národy spojit ve snaze vybudovat kanál spojující Atlantik a Pacifik. Taylor, ačkoliv vládl jen krátce, se k Britům stavěl přátelsky. K zajímavému, ale velmi malému sblížení došlo, když americké lodě pomáhali Britům nalézt ztracenou expedici v Arktidě. Nepodpoření revolucionáře Narcisa Lopéze a jeho plánu dobít Kubu si mohou historici vykládat všelijak, když anexe Kuby byla velkým americkým přáním, a tímto Američané propásli možnost se angažovat. Podle mě to byl citlivý krok Taylora, který nechtěl dráždit v této době revolucemi zaneprázdněné Brity. Po nečekané smrti Taylora se křesla ujal

⁴⁴ TINDALL – SHI, s. 200—203.

jeho viceprezident Millard Fillmore. Fillmore byl sebejistý státník opírající se na počátku jeho období o svého státního tajemníka Daniela Webstera. Prezident rozšířil své aktivity v Tichomoří, povolal komodora Perryho na expedici do Japonska a dokonce politicky bránil Havaj před kolonizací Francie. Na tomto příkladu je vidět, kam až Monroeova doktrína dosáhla, a jak se pole působnosti USA neustále zvětšovalo. Fillmore nebyl podle mého názoru pokračovatelem americké expanze Jamese K. Polka, ale měl své zájmy v Pacifiku. Nemůžeme ještě hovořit o americkém imperialismu. Dopadla na něj také otázka kolem Kubu, kterou chtěli Jižané jako nový otrokářský stát, a silně podporovali expanzionismus v této oblasti. Na Kubě ale o povstání nestáli.⁴⁵ Fillmore tímto zabraňoval agresivní rozšiřovací otrokářské politice, smír se snažil nalézt i v kompromisu mezi otrokáři a odpůrci otroctví z roku 1850.

Jak byla mexicko-americká válka silným posunem v americkém myšlení, dokazují dva kandidáti prezidentských voleb z roku 1852. Ve volbách se utkali politik a generál z války Franklin Pierce a samotný vrchní velitel americké armády a výrazný muž Winfield Scott.⁴⁶ Volby vyhrál severní demokrat, který odsuzoval abolicionismus, Franklin Pierce. Za vlády Pierce řešil jeho státní tajemník William Marcy vleklé spory s Británií ohledně Střední Ameriky, ale podařilo se mu s Brity sepsat novou obchodní smlouvu. Američané si mohli dovolit kvůli britským problémům na Krymu více prosazovat své nároky, o což se také Buchanan v Londýně pokoušel. Reputace Demokratů a otrokářů byla poškozena po tzv. „*Manifestu v Ostende*“, kdy měli američtí diplomaté sami od sebe vyhrožovat Španělsku, že chce USA koupit Kubu, a pokud by neuspěli, měla by USA zaútočit. Pierce byl stoupencem expanzionismu, ale nedokázal využít britské nepozornosti. Obecně je historiky brán jako špatný prezident. Podle mého názoru to byl typický pro otrokářský prezident, ačkoliv pocházel ze Severu, a který prohloubil rostoucí krizi mezi Jihem a Severem. Jeho nástupcem se stal již zmiňovaný bývalý státní tajemník a velvyslanec v Londýně James Buchanan.

James Buchanan vstoupil do prezidentského úřadu v těžké době sporů mezi otrokáři a proti otrokáři.⁴⁷ Buchananovi, jako zkušenému diplomatovi, „spadlo do klína“ více zahraničních úspěchů než Piercovi. Britové ustoupili z Pobřeží Moskytů a Zálivových ostrovů, Amerika sepsala s Čínou smlouvu s Tientsinu a podařilo se také vyřešit tzv. „*Pig War*“. Za tyto úspěchy však on sám nemohl, zvláště za ten první, který Britové učinili bez jakékoliv americké apelace. Buchanan byl expanzionista, a dokonce si dělal nároky na Kubu, což korespondovalo s demokratickou a otrokářskou představou. Zajímavé je, že ačkoliv nebyl, tak si za svého viceprezidenta vybral jednoho z nejhorlivějších Jižanů a otrokářů Johna Breckenridge, a v jeho vládě byl i další silný Jižan Howarda Cobba, nebo ministra války Floyda. On sám ale po vypuknutí války podpořil Unii, ale mnozí Severané ho brali za zrádce, a někteří dokonce tvrdili, že válka vypukla kvůli němu. Po zvolení republikána Lincolna prezidentem se Jižané definitivně rozhodli opustit Unii.

⁴⁵ OPATRŇY, J., *Válka Severu proti Jihu*, Praha 1998, s. 28.

⁴⁶ Velké americké války, a o to více vítězné války dělaly z jejich generálů hrdiny, kteří byli hodni nejvyššího úřadu. Tendence jmenování generálů prezidenty po celé 19. století víceméně rostla. Britsko-americká válka, mexicko-americká válka americká občanská válka znamenala velké propojení politiky s vedením armád a příliv mnoha vojenských osobností do politiky.

⁴⁷ Označení abolicionisti by bylo nepřesné, protože zdaleka ne každý odpůrce otroctví byl abolicionista.

4 BEZPROSTŘEDNÍ VÝVOJ PŘED VÁLKOU

Ve 40. a 50. letech Amerika prošla velkými proměnami. Mladý a ambiciózní stát dával volnou rukou všem podnikatelům dobrodruhům. Neměl téměř žádnou kontrolu nad územími na západě, kde mohl jen spoléhat na zodpovědnost svých občanů. Tzv. „*filibustýři*“, piráti a lupiči podnikající na vlastní pěst, se vydávali do Latinské Ameriky, kde loupili a expandovali, či uchvacovali území. Vláda nad nimi neměla kontrolu. Tito nájezdníci mohli velmi jednoduše způsobit mezinárodní konflikt. Británie je však považovala za běžné zločince více než za občany USA. Asi nejznámější z nich William Walker obsadil část mexické jižní Kalifornie a působil i v Nikaraguy, nicméně byl popraven nakonec v Hondurasu. Nejvíce však Brity před tím rozhodilo, že americký soud shledal Walkera nevinným.⁴⁸ Akce těchto zločinců znesnadňovali nalezení kompromisů v otázkách Latinské Ameriky, například kolem Zálivových ostrovů a jejich nárokování Británií. Spojené státy opravdu nemohly mít kontrolu nad všemi svými občany, když podle mě sotva zvládaly kontrolovat příval přistěhovalců v 50. letech. Filibustýři však pracovali s myšlenkou Manifest Destiny, měli své ideje, které chtěli naplnit. Pocházeli často z amerického Jihu, kde kvetly myšlenky tvrdého expansionismu. Walker v Nikaraguy prosazoval zájmy obchodníka Vanderbilta a byl i oblíben u prezidenta Rivase. Britům však narušoval jejich pozice, a dokonce sám prezident Pierce kritizoval jeho působení v Latinské Americe, nechtěl narušit britsko-americké vztahy, kterých si vážil, že jsou v pořádku. Walker se bál Britů na Pobřeží Moskytů. „Jeho stát“ argumentoval stejně jako vláda USA, že mají Britové dodržovat Clayton-Bulwerovu dohodu. V této době již USA muselo řešit své vnitřní konflikty, tak nechala Walkera na pospas osudu. Jeho republika se po porážce od okolních států vzdala USA, on se vrátil domů, kde byl oslavován jako hrdina. Následně se však opět vrátil na jih, kde ho nakonec zajali Britové, a pak byl popraven v Hondurasu. Americké úřady to příliš neznepokojovalo, protože byl zločinec.

Překvapením pro Buchanana v Londýně bylo, že při audienci u Lorda Clarendona, britského ministra zahraničí, se dozvěděl, že Britové z velké části ztratili zájem o problémy Latinské Ameriky, a plně se zaměřili na problém války s Ruskem. Když se ho Buchanan dokonce ptal na záležitost Zálivových ostrovů, lord mu odpověděl, „nedělejme hory z krtinců“.⁴⁹

V češtině bychom to vyložili něco jako, nedělat z komára velblouda. O záležitosti na Pobřeží Moskytů se měla starat v Nikaragua, i když zůstalo britské. Nicméně Lord Clarendon nechtěl ostrovy pustit, ačkoliv jak řekl, že hodnota ostrovů je sice malá, ale pokud by britská čest vyžadovala jejich uchování, tak je nemůže pustit nikdy.⁵⁰ Ačkoliv Britové o tuto oblast téměř ztratili zájem, nechtěli jí celou opustit. Zajímavé je, že se Američané nezajímali o Britský Honduras, kde měli Britové silnější a historicky trvalou pozici, kterou měli už před smlouvou z roku 1850. Při podepisování smlouvy britský signatář myslel, že se nevztahuje na Britský Honduras ani na Zálivové ostrovy, nebylo to však jasně uvedeno. Otázkou je, jestli to bylo schválně sepsáno takto nepřesně. Možná, aby to spíš donutilo Američany podepsat, ale zároveň to nechalo Britům prostor pro argumentaci a hájení svých pozic. Kdyby to však jasně uvedl, jednak by to nejspíš Američané nepodepsali, ale pokud ano, tak by to trvale zajišťovalo britskou přítomnost v uvedených oblastech, a zároveň by to zabránilo jejich dalšímu šíření na kontinentu, i by to nejspíš zabránilo diplomatickým sporům. Myslím, že by Američané smlouvu mohli podepsat s britskými nároky, pokud by jim bylo přislíben nějaký adekvátní ústupek či právo. Američané to mohli podepsat i pod příslibem opravdu ukončení šíření britského vlivu

⁴⁸ FLASHNICK, s. 89.

⁴⁹ Tamtéž, *Buchanan to Marcy*, 12 November 1853, Works, vol. IX, 94. s. 94.

⁵⁰ FLASHNICK, s. 95.

v této oblasti, ale zároveň nechání Britům jejich stávající území, tím pádem by nemohli expandovat na ještě neobsazené Zálivové ostrovy.

Lord Clarendon z pozice neustoupil, i když na ní neměl podle mě právo. Buchanan si byl vědom britských přeorientování zájmů, a chtěl z toho něco vytěžit. Pohlížel odlišně než Britové na pojmy suverenity, protektorát a kolonie. Hlavně jim nevěřil, že jejich protektorát na Pobřeží Moskytů má jen chránit suverénní obyvatele. Bylo zřejmé, že toto území Britové využívali stejně jako jejich ostatní kolonie, a za slovo protektorát se jen schovávali. Nicméně Zálivové ostrovy byly opravdu jak ekonomicky, tak strategicky nevýznamné. Je však s podivem, proč se Britové těchto ostrovů vůbec nechtěli vzdát, a zároveň proč Američané tolik toužili, aby Britové tyto ostrovy opustili. Důvodem bylo především formální dodržení smlouvy, psychologický faktor, která strana je v právu. Angličané v Karibiku vlastnili většinu daleko významnějších ostrovů, a také strategicky významné, a u USA nebezpečně blízké Bahamy a Bermudy, kde měli Britové své základny. Zvrátit tyto pozice Britů, nebo je dokonce ovládnout bylo pro Američany nemožné. Měli málo námořních základen mimo pobřeží své země, ale jejich flotila si nemohla dovolit se poměřovat s tou britskou. Jedna z mála amerických základen se nacházela jihozápadně od Floridy, Key West, nazývaný též Gibraltar západu, o jehož obsazení se zasloužil ve 20. letech komodor Perry. I když toto označení primárně nesla pevnost Vicksburg na Mississippi, kterou za války dobude unionistický generál Grant.

Obrana země z moře by těžko pro USA proveditelná, mnoho měst by bylo rozstřílených či obsazených. Však touto zkušeností už Američané prošli během britsko-americké války, kdy jim Britové obsadili mnoho měst, ale podařilo se jim je nakonec dobýt zpátky a agresora odrazit. Výhodu mladému státu poskytovalo zázemí z pevniny, a jejich větší odhodlání v bojích na souši. Nelze také zapomínat na soustavu pevností postavenou především ve dvou vlnách na začátku 19. století. Tyto pevnosti chránily americké pobřeží, nemohly ale kompletně zabránit potenciálnímu útoku na velká města.

Buchananova přítomnost v Londýně a velká snaha přesvědčit Brity v této podle mě racionálně bezvýznamné situaci se nakonec ukázala jako kontraproduktivní. Američané tak „tlačili na pilu“, až Clarendon přiznal, že je „velmi znepokojen našimi vztahy s USA.“⁵¹ Clarendon sám dokonce přiznal, že ani neví, proč bylo před lety přejmenováno San Juan na Greytown, a proč byly obsazené Zálivové ostrovy. Nicméně ještě nepřišla vhodná chvíle se jich vzdát, a to i přes urputnou snahu Američanů, kteří rozhodnutí i přes všechno nemohli ovlivnit. Rozhodnutí však ovlivní situace v Rusku, a ne v USA. Úlevu Buchananovi přineslo setkání s ministerským předsedou Lordem Aberdeenem, který ho ujišťoval, že si přeje zachovat dobré vztahy mezi oběma zeměmi. Dále spolu hovořili také o výhodách stavby průplavu a důležitém obchodu mezi Británií a USA. Bohužel pro Buchanana Aberdeenova vláda padla o měsíc později především kvůli krymské válce a on už neměl nikoho, s kým by našel společnou řeč. Když Buchanan řekl přetrvávajícímu ministru zahraničí Clarendonovi o Aberdeenových názorech ohledně ostrova Ruatanu (největší ze Zálivových ostrovů), Clarendon mu odmítl uvěřit.⁵² Obě mocnosti také uvažovali o řešení krize mezinárodním arbitrem, ale žádný z velkých panovníků nebyl nestranný. USA byly také znepokojeni navýšením počtu britských lodí u amerických břehů, které dokonce dělaly záznamy o jiných připlouvajících lodích. Clarendon však Američany ujišťoval, že se o žádnou přípravu na válku nejedná.

Odchodem Lorda Aberdeena USA ztratily v britské vládě potenciálního „spojence“ ve věci společné domluvy a porozumění. V době americké občanské války v Londýně nikdo takový nebyl, a zároveň britská vláda opět obrátila pozornost na Ameriku, protože skončil neklid v Evropě. V praxi se předvedla zkušenost, že je velmi těžké až nemožné Brity v něčem přesvědčit či přemluvit, což se později ukázalo hlavně během britských jednání okolo

⁵¹ FLASHNICK, s. 103.

⁵² Tamtéž, s. 105–106.

intervence. Znamenalo to, že zahraniční vlády nemají na britské rozhodování žádný vliv? Vždycky primárně šlo o britské zájmy, tam kde nebyly, tam nikdo za nic na světě Brity nepřesvědčil. Otázkou je ale jak velké měli Britové zájmy v americké občanské válce, ve válce nezávislého silného státu. USA a Británie spolu velice těžce hledaly společnou řeč. Američané ji chtěli najít, kdežto Britové podle mě někdy ani nechtěli. Oba národy však chtěli udržet mír mezi sebou. Clayton-Bulwerova smlouva místo vyjasnění vztahů přinesla roky trvající spory a nedůvěru, kterou se Buchanan během svého prezidentského úřadování mermomocí snažil urovnat. Uvažovalo se dokonce o zrušení platnosti smlouvy.

V druhé polovině 50. let jak USA, tak Velká Británie musely řešit velmi závažné krize na jejich území. V USA šlo především o konflikt jménem „*Bleeding Kansas*“, neboli Krvácející Kansas a další k němu přidružené lokální konflikty týkající se uznání či neuznání otroctví. Velká Británie měla problém v Indii, a to vojenské povstávání z roku 1857. Britům se vzbouřili Indové v britské armádě, tzv. sepoyové, jejichž nespokojenost eskalovala po incidentu s vepřovým a hovězím sádlem naolejovanými patronami. Rebelie trvala přes jeden rok a Brity stála mnoho vojenských i civilních obětí. *Bleeding Kansas* byl podle mě nevyhnutelnou součástí vnitřního vývoje Spojených států a jejich rozšiřování se na západ. USA musely počítat s postupným začleňováním západních „divokých“ teritorií do Unie. Problémem nebylo samotné přijetí, nýbrž otázka, jestli tyto nové státy budou otrokářské, či nikoliv. Missourský kompromis v roce 1820 sice vizuálně pěkně rozdělil USA na dvě poloviny mezi otrokářské a ne otrokářské státy na 36. rovnoběžce, 30. minutě, ale tato dělicí čára neodpovídala o více než 30 let později realitě. Kupodivu západní linie byla více jasná, než východní. Toto rozdělení podle rovnoběžky bylo na východě sporné, protože se tam nacházely státy ani otrokářské, ani proti němu. Takovým státem bylo i Missouri, které se však po silné pro otrokářské kampani na Jihu stalo otrokářským státem⁵³ spolu s Kentucky, Virginií, Marylandem a Delaware, ačkoliv byly všechny státy severně od této rovnoběžky a otroctví tam nebylo tak silně zakořeněno. Americký kongres musel ustoupit agresivnímu tlaku z Jihu, tolik typickému pro jeho současnou i nastávající politiku. Na západě rovnoběžku uznávali až do přijímání nových západních států do Unie. Kalifornie a její zákaz otroctví sice proběhl bez větších komplikací, ale Jižané se ohrazovali proti jejímu přijetí. Nakonec po domluvě věhlasného Henryho Claye ustoupili výměnou za výhodu vracení uprchlých otroků ze Severu.⁵⁴ S přijetím států na západě rostly i neshody mezi otrokáři a abolicionisty. Důležitost otroctví či jeho zrušení v nových státech spočívala v tom, že by bud severním, nebo jižním státům poskytla výhodu při hlasování v kongresu pro jejich věc, proto jevíly eminentní zájem i o státy, které neměli s otroctvím nic společného. Řešení se nabízelo jen ve vyrovnaném počtu obou frakcí, aby byly obě spokojené. O Kansas se vedli krvavé spory, jelikož tam měli obě strany své radikální přívržence. Nakonec mělo rozhodnout referendum, ale obě strany posílaly do Kansasu nové obyvatele lobbující za jejich věc, což vedlo k tomu, že stát měl chvíli dvě ústavy. Roku 1854, ještě před konfliktem měl situaci objasnit tzv. „*Kansas-Nebraska Act*“, který zjednodušeně znamenal, že si státy mají zvolit, jestli chtějí být pro, nebo proti otroctví. Spory ohledně Západu se až do války nevyřešily, ale to už o přesvědčení státu spíš rozhodovala armáda dané strany, která se v dané lokalitě nacházela. Vnitřní i zahraniční situaci USA v druhé polovině 50. let až do války poznamenalo stupňování napětí mezi Severem a Jihem, které začalo spory o západní teritoria. Od této doby se americká vláda musela čím dál více věnovat domácí politice na úkor zahraniční. Oba incidenty snášeli obě vlády těžce a byly zaměřené na svou domácí politiku. Podle Flashnicka se spory ve Střední Americe vždy řešili až na druhém, či jiném místě. Nikdy se nestaly středobodem zájmů obou zemí.⁵⁵ Je s podivem uvěřit, že roku 1859 se Británie nakonec vzdala Zálivových ostrovů ve prospěch Hondurasu a o rok později Pobřeží Moskytů ve

⁵³ OPATRŇY, s. 19.

⁵⁴ Tamtéž, s. 29—30.

⁵⁵ FLASHNICK, s. 111.

prospěch Nikaraguy. To vše bez apelace Spojených států. O co se USA marně pokoušelo několik let před tím, to nakonec samo přišlo. Tím se vyřešila do budoucna krize ve Střední i Jižní Americe. Vyplnila se tedy slova Lorda Clarendona, že Británie tuto oblast pustí, až bude sama chtít, až „dozraje“ čas. Podle Flashnicka akt předání území v roce 1860 symbolizuje pokrok anglo-amerického sblížení od padesátých let. Británie se totiž postupně připravovala, že se sporného území vzdá, nechtěla ho pustit ale hned a pod donucováním.⁵⁶ Jakoby věděla, že v této oblasti její angažmá nepřinese nic produktivního hlavně ne na poli mezinárodních vztahů. Podle mého názoru hrála důležitou roli ztráta ekonomické hodnoty dané oblasti, která souvisela z nižší poptávkou po mahagonu. Britové byli obchodníci a málo ziskové, nebo neziskové území nepotřebovali. Stejně jako v otázce Oregonu. To byl podle mě hlavní důvod odstoupení od tohoto území. Sblížení, nebo spíš podle mě opadnutí napětí mezi transatlantickými zeměmi bylo spíš důsledkem tohoto aktu, ne jeho příčinou, i když menší bližší spojení mezi oběma vládami fungovalo. Velká Británie měla k USA stejný postoj jak během krizí, tak po jejich skončení. Vzájemná nedůvěra, chladnost a neústupnost obou zemí panovala po celou dobu jejich vztahů. Obě země si ale ulevily po popravě filibustýra Williama Walkera, který nekontrolovaně narušoval vztahy mezi nimi a vytvářel konflikty v oblasti Nikaraguy. Prezident Buchanan napsal roku 1858 Clarendonovi:

Zájmy jednoho národu jsou spojeny s blahobytem druhého, a podle starého skotského přísloví, „krev je silnější než voda.“⁵⁷ Spřízněnost a společný původ obou národů se nedá přehlížet a i v dobách největších krizí tento holý fakt bude rezonovat tak, jako rezonoval i za americké občanské války, kdy se mezi sebou zabíjeli Američané a ne Seveřané, či Jižané. Proto byl také vztah mezi Amerikou a Británií vždycky jiný a na jiných základech postavený, než vztah mezi ostrovním královstvím a kontinentální Evropou. Toto propojení dvou podobných národů nepřerušoval, či nevymazával oceán a velká vzdálenost mezi nimi. Tento oceán ale také zapříčinil jejich odlišný vývoj. I přes různé podobnosti byli a jsou podle mě Američané a Britové více rozdílní, nesourodí a navzájem si oponující národy, mezi nimiž panuje určitý druh averze a opovržení, která se stejně jako společný původ nedá vymazat.

4.1 POLITICKÁ POSTAVENÍ JIHU A JEHO VLIV V ZAHRANIČNÍCH OTÁZKÁCH

Jih byl suverénně největším vývozcem bavlny, jen v Británii bylo na konci 50. let 77% bavlny z Jihu a vývoz výrobků z ní činil 40% exportu ostrovního království. Jižní postoj k bavlně nejlépe shrnuje senátor z Jižní Karolíny James Hammond svým výrokem z roku 1858: „Co by se stalo, kdybychom bavlnu tři roky nevyváželi?“... tvrdí, že by nedostatek bavlny otřásl světem a dokonce že je to základní surovina moci proti které se nedá bojovat.⁵⁸ Jižané byly na svojí dominantní exportní komoditu patřičně hrdí, ačkoliv se na ní kompletně přeorientovali až začátkem 19. století. Před tím více preferovali indigo a rýži. Jižní ekonomice také pomohl vynález Američana Whitneyho na odzrňování bavlny. Senátor měl jistě pravdu, že bavlna v této době opravdu hýbala světem, textilní průmysl běžel na plné oprátky a bavlněné oblečení nesloužilo jen pro uniformy vojákům jako za napoleonských válek, ale široce pro celou veřejnost. Tzv. „jižanští aristokrati“ měli z bavlny velké zisky a spoléhali na to, že obchodní situace potrvá věčně. Jih se řídil podle mě tvrdým kapitalismem, když se role bavlny odrážela

⁵⁶ FLASHNICK, s. 113.

⁵⁷ Tamtéž, s. 115.

⁵⁸ KIMBROUGH, K., „*I Shall Deal at the Other Shop*”: *Confederate Cotton, British Neutrality, and Egyptian Opportunity* [online], [cit. 2017-11-18], Dostupné z: https://www.gilderlehrman.org/sites/default/files/inline-pdfs/090_kaylee_kimbrough.pdf.

i v politice jižanských států, cítil jak hospodářským, tak politickým suverénem vůči Severu. Vždyť i prezidenti Jackson, Tyler, Polk se narodili na Jihu.

Jižané podle mě měli také daleko blíže k britské politické sféře a společenské smetánce. Jižanští „aristokraté“ a politici si z většiny žili daleko lépe než většina severanských politiků a vlastnili větší pozemky, tím pádem byli i sebejistější. Často měly bohaté jižanské rodiny své příbuzné v Evropě v zemích jako Velká Británie, Francie, i Rakousko-Uhersko či Prusko, nebo existovala smíšená euro-americká manželství. Tyto vazby byly velice cenné v diplomatických kontaktech. Proč by měli evropské nobility podporovat Sever, když jejich vlastní krev hájí své majetky na Jihu? Většina jižanských politiků se hlásila k demokratické straně, která měla suverénní pozici od svého založení roku 1820 až do americké občanské války. Jen málo Jižanů se hlásilo k Whigům, a novou stranou republikánů přímo opovrhovali. To ale neznamenalo, že severní politici se nehlásili také k demokratům. Jak bohatí Jižané, tak evropská nobilita žili velice podobným stylem života s luxusním nábytkem i žili v podobných sídlech. Oproti nim byli Severané jen chudí příbuzní, kterými opovrhovali obě dvě strany a severanský abolicionismus spojený s přísným protestantským puritanismem byl v katolické a pompézní Evropě k smíchu, nicméně právě abolicionismus a lidská práva začala být i v Evropě více populární a vytěšňovali myšlenky (metternichovského) absolutismu. Jih se více ztotožňoval s evropskou elitou, Sever však měl sympatie u dělnických vrstev. Jih měl velikou politickou i kulturně sociální výhodu, jak zapůsobit na Evropu. Jeho problém však spočíval v instituci, kterou evropské státy před několika dekadami zavrhli, a která byla pro Jih nesporně důležitá, v instituci otroctví. Podle mého názoru byl tento motor Jihu, „podřadní“ černoši, za které však někdy platili plantážníci velké sumy, nepostradatelný, ale časem nahraditelný. Otázka otroctví byla na diplomatické úrovni trnem v patě jižanské politice a Sever tuto slabinu velmi dobře věděl a využíval ji.

5 VÁLKA

Před americkou občanskou válkou měly jak Spojené státy, tak Velká Británie řadu vlastních problémů, které se nemohly srovnávat s diplomatickými kolizemi a při. Velká Británie po válce krymské musela řešit války v Asii a definitivně ztratila zájem o americké kontinentální záležitosti, kdy podstupovala svá území latinskoamerickým státům, čímž USA mile překvapila. Kromě krátkého incidentu o ostrovy San Juan v Kanadě, byly britsko-americké vztahy v této době stabilní. Americké domácí problémy Britové neřešili a Spojené státy se s nimi musely vypořádat samy. Pro Evropu to byl stát soběstačný a stabilní.

Británie byla ale vypuknutím americké občanské války šokovaná. Uvědomovala si, jaké riziko by to mohlo přinést jejímu obchodu s Unií. Žádná země nečekala, že se slet událostí vyvine ve válku. 14. května, měsíc od vypuknutí války, vyhlásila Velká Británie neutralitu. Vláda USA byla nespokojená s vyhlášením neutrality Británie, a vadilo jí také uznání Konfederace jako bojující strany. Lincolnův státní tajemník William Seward na začátku války velmi ostře uváděl, že válka je čistě vnitřní záležitostí Unie, do které se evropské mocnosti nemají míchat. Británie nedokázala ale pochopit, že se jedná o domácí konflikt Unie. USA zase nedokázaly pochopit britskou neutralitu jako ochranu britského obchodu a jejich občanů. Obě strany si tedy myslely, že protistrana má nepřátelské úmysly. Konfederace nezákonně opustila Unii, a to s pomocí vzpoury, narušila jednotu a integritu Spojených států. Válka, kterou vyvolal Jih odstřelováním unionistické pevnosti na Jihu Fort Sumter 12. dubna, vypukla ale až po odtržení jižních států. Unie označovala Konfederaci za rebely, vzbouřence, které je nutné potlačit. Britové však na situaci neměli stejný názor, jelikož povstání několika milionů lidí bylo více než pouhá vzpoura, mnoho jiných válek vypuklo v daleko menších počtech lidí.⁵⁹ Pro Británii válka rozhodně stála za povšimnutí, nemohla ji přehlížet. Její neutralita podle Severu zvýhodňovala Konfederaci, chránila britské občany v ní, a viděli také větší šanci v podpoře Jihu z Evropy, protože obyčejné vzbouřence by jen tak nepodpořili. Americké zklamání z britské neutrality podle mě také vyvěralo z opovržlivého pohledu Severu na Jih. Britové sice neuznali Konfederaci, ale neutralitou jí také neodsoudili. Američané z toho byli velmi zklamaní, neutralita znamenala určitý projev nedůvěry vůči nim a jejich státu. Prakticky ale podle mého názoru neutralita přinášela výhody i Severu, jelikož zaručovala, že Británie nemůže jakkoliv vojensky pomoci Konfederaci, ani posíláním vojenského materiálu.

5.1 TRENT

Unie chtěla za každou cenu bránit jakémukoliv navázání kontaktů mezi Londýnem a Richmondem. Britsko-konfедераční spojenectví se pro Severany jevilo jako strašlivé a navíc ne-reálné. Byla to noční můra vlády Unie, ačkoliv Británie již před tím vyhlásila jasnou neutralitu. Charles Francis Adams, syn slavného velmi inteligentního prezidenta Johna Q. Adamse, přebýval od 18. května 1861 v Londýně jako velvyslanec USA. Pouhých osm dní poté obdržel od Sewarda memorandum, aby přerušil styky s britskými úřady, pokud v Londýně přijmou konfедераční emisary.⁶⁰ Seward učinil velmi odvážné rozhodnutí, ale jeho stanovisko bylo jasné. Už tehdy riskoval, že velmi rychle ztratí spojení s Británií, což by mohlo mít katastrofické důsledky. Konfederace se chtěla s Evropou spojit, doufala v její pomoc a vyslala tam dva své diplomaty jako velvyslance do hlavních metropolí. Jamese Murray měl cíl v Londýně, John Slidell zase v Paříži. Na cestě z Kuby, kde se nalodili na nechráněný parník

⁵⁹ SCHELL, P., *The Peril of Intervention: Anglo-American Relations during the American Civil War*, Thesis, Boston College, Boston 2003, s. 10—11.

⁶⁰ OPATRŇY, s. 136.

Trent, je v neutrálních vodách dostihla ozbrojená loď USS San Jacinto a tento britský parník byl donucen vydat tyto dva nepřátele Unie. USS San Jacinto doplula do Bostonu a dva diplomaté byli uvězněni. Kapitán Wilkes byl severanskými novinami oslavován jako hrdina a také byl zván na různé audience a události. Avšak Unie zpočátku nevěděla, do jak velkého konfliktu se namočila. V Británii byla reakce přesně opačná, i ti Britové, kteří sympatizovali s Uníí, si v tento okamžik přáli válku. Během celého válečného konfliktu Unie nebyla nikdy tak blízko k napadení od Británie. Následující konflikt byl především právní povahy ohledně chápání neutrálních práv na moři. Bylo to jasné a hloupé porušení těchto práv ze strany Američanů. Každý se stal v tento okamžik expertem na námořní práva. Zadržení lodi ale proběhlo až neuvěřitelně hladce a bezkonfliktně, Američané na to ale stejně neměli právo. Adams po válce tvrdil, že si nepamatuje, kdy by po celé 19. století americký národ ztratil tolik smysly jako během aféry Trent. Wilkes poslal do Londýna telegram, že jednal sám, ale tam mu nevěří. Princ Albert Unii věřil, ale umřel. Británie v reakci na Trent zbrojí a chystá posílit slabou Kanadu.

Britská vláda horečně trvala na omluvě ze strany Unie. Lord Palmerston si myslel o Američanech, že jsou mazaní, a že vždycky konflikty stupňují do krajních mezí. Palmerstonova navrhoval taktiku z pozice síly, je třeba jim nahnat strach, má to souvislost s taktikou tzv. „gunboat“, dělových lodí. Byl to překvapivě horkokrevný Seward, kdo nakonec Lincolna přesvědčil k zaslání omluvného dopisu. Následně byli i propuštěni oba diplomaté, a když dorazili do Evropy, tak tento za normálních okolností nevýznamný konflikt vyšuměl. Lincoln chce spor řešit arbitrem. Nejdřív Seward psal do Londýna, že USA neudělaly nic špatně. Britové souhlasí, že mohli dát případ k arbitrážnímu řešení, ale že je už pozdě. Švýcar Agenor de Gasparin kritizoval přístup Británie, že by kvůli takové maličkosti jako Trent, vyvolala válku. Trent podle mě tak malá záležitost nebyla. Američané se nepřipravovali na válku s Británií, ale kapitulovali jejím požadavkům. Američané potřebovali dobré zprávy, proto se také tolik na začátku z Trentu radovali, a také i tato reakce mohla odradit Brity od usmíření na začátku. Mysleli možná, že je to o to větší drzost, když se takhle radují jejich přestupku. Byla to první velká zkouška pevnosti britsko-amerických vztahů, které nerozpadly a v chladné atmosféře pokračovaly dál. Američané si podle mě už uvědomili, že se Británie nechce za každou cenu spojit s Konfederací. Důsledkem této aféry bude nicméně důkladnější komunikace mezi Londýnem a Washingtonem.

5.2 BLOKÁDA

19. dubna vydal Lincoln prohlášení, kterým vstoupila v platnost blokáda proti Jihu. Ve své vyhlášce zdůrazňoval, že osoby (i lodě), které budou sloužit moci odtržených států, nebo to budou krýt, budou brány jako pirátské.⁶¹ Prezident nehovořil přímo o lodí cizích vlajek, ale vzal v potaz jejich napomáhání Konfederaci. Blokáda Jihu byla velmi kontroverzním tématem. Podle mých názorů to byla ale jedna z neúčinnějších zbraní Unie ke zničení Jihu. Tzv. Scottův plán „Anaconda“, ve kterém navrhoval úplné obklíčení Jihu, které by nakonec vedlo k jeho porážce. Do tohoto plánu byly zapojeny jak federální flotily kolem pobřeží, které vysílali své jednotky i na souš, tak severanské armády od Potomacké na východě, po Grantovy vojska na západě, která obklíčení úspěšně dokončila obsazením řeky Mississippi. Jako reakce na blokádu vydal Jefferson Davis tzv. „kaperské listy“, ve kterých apeluje na všechny privatéry, neboli soukromé vlastníky lodí, ať se přidají na stranu Konfederace. Dává jim beztrestné právo napadat a okrádat lodě Unie. Blokáda tehdy podle mezinárodního práva platila jen, když byla efektivní, což se dalo posoudit jen velmi těžko. Efektivní blokádu na tak velkém území lze provozovat

⁶¹ A. Lincoln, *Proclamation of Blockade Against Southern Ports*, History Place [online], [cit. 2017-11-18], Dostupné z: <http://www.historyplace.com/lincoln/proc-2.htm>.

jen s velkým množstvím lodí. Po vyhlášení blokády měly USA na ni připravené jen tři lodě, většina se plavila na dalekých oceánech. Započala velká výstavba i přestavba lodí, jejichž počet se neustále zvyšoval. Od 160 blokujících lodí v roce 1861 se počet celé americké flotily v roce 1865 navýšil na 671 lodí, čímž se stala dokonce největší na světě.⁶² Otázka ale zůstává, jak kvalitní a moderní lodě to byly. S britskými se srovnávat pořád nemohly. Na počátku blokády byl britský velvyslanec ve Washingtonu, Lord Lyons, rozrušen, že USA nesmí zasahovat do jejich obchodu s Konfederací. Shledával tedy blokádu jako neefektivní a požadoval její zrušení, které se neuskutečnilo. Britové stejně jako Američané před válkou podporovali volný obchod a moře. Do severních přístavů také mohly proudit britské obchodní lodě a zablokován bylo „jen“ jižní pobřeží, kde se nacházely menší přístavy, než na Severu. Unie soudila, že válka dlouho nepotrvá a blokáda skončí. V létě roku 1861 jednaly Spojené státy a Velká Británie ohledně přistoupení k Pařížské deklaraci. Pařížská deklarace zrušila privatýrství, což je horší zpráva pro Konfederaci. Neutrální země mohla chránit zboží válčících stran výjimkou je však vojenský materiál. Neutrální zboží nesmí být zabaveno nepřátelskou lodí. A blokády jsou uznány jen, když jsou efektivní. USA tuto deklaraci nepodepsaly, potvrzovala se tím nejistota mezi oběma státy. Konfederace uznala 2. a 4. odstavec této smlouvy. U Spojených států se dá sledovat razantní, nucená změna v námořní politice po vypuknutí války. Jejich cílem není chránit soukromý obchod, ale úplně nevměšování se do jejich konfliktu, chtěly, aby neprobíhal žádný obchod mezi Jihem a zbytkem světa. Vztahy nezlepšila ani tzv. „*Bunch Affair*“, odhalení šokující korespondence mezi britským konzulem Bunchem a Lyonsem. Realita byla ale méně konspirační, žádné sblížení mezi Británií a Konfederací nehrozilo. Ve skutečnosti Seward chtěl najít obětího beránka, chtěl, aby se na něj svedli hříchy Británie. A Bunch vypadal jak snadný cíl. Byl to jen konzul. Kdyby Seward vyvíjel dostatečný tlak, jistě by ho Londýn obětoval.⁶³ Unie si tvrdě hájila své zájmy, ale za žádnou cenu nechtěla vyprovokovat válku. Špatné vztahy mezi Lordem Lyonsem a Sewardem mohly poznamenat další vývoj událostí v neprostých Spojených států. Ačkoliv byl William Seward velmi plamenný řečník a nebál se přímo stavět proti ostrovní mocnosti, tak si byl vědom rizik, které by vzešly z pošramocení ze vztahu s Británií. To on radil Lincolnovi, ať pošle omluvný dopis za aféru lodi Trent. Seward se podle mě choval až tak ostře, protože ale chtěl za každou cenu udržet mír, možná až křečovitě. Sewarda nešpinili pro jeho arogantnost, urážlivost, bezohlednost a nepříjemnost jen Britové, ale i jeho kolega Charles Sumner, spojenec Lyonse, který na ostrovech agitoval proti Sewardovy agresí.

5.3 PŘÍPRAVY INTERVENCE

Vyčkávání ve válce se Britům hodilo, přetrvávala totiž rozdělená a oslabená Unie, ze které by teoreticky mohli pro ně plynout výhody. Pak už ale čekat nechtějí a válka je pro ně příliš kontraproduktivní, protože válka přináší velké materiální a lidské škody, které poškozují i Británii. Londýn nevěřil ve znovusjednocení Unie, ani v její rozhodující vítězství. Všichni myslely, že konflikt skončí už první rok, hlavně to hlásil Sever, že rebely porazí. Slavná vítězství Jihu v roce 1862 hrála pro intervenci, protože Británie jim podle mého názoru chtěla pomoci válku dokončit. Na začátku roku 1862 stál za intervencí hlavně Napoleon, který by i poslal flotilu na Mississippi, a dokonce pro je i liberál Gladstone, který ale nechtěl rozpustit instituci Unie.⁶⁴ Nejméně pro intervenci na začátku smýšlel lord Russell, který věřil v mírové

⁶² U. S. Navy, *Maritime History of Massachusetts – A National Register of Historic Places Travel Itinerary* [online], [cit. 2018-04-23], Dostupné z: <https://www.nps.gov/nr/travel/maritime/navy.htm>.

⁶³ DICKEY, C., *Our Man in Charleston: Britain's Secret Agent in the Civil War South Part One: An Englishman of the Americans*, Chapter 41, [s. l.] 2015.

⁶⁴ SCHELL, s. 49.

řešení, ale obrátil názor po tvrdých porážkách Unie u druhého Bull Runu a po nerozhodné a krvavé bitvě u Antietamu. Na podzim britská vláda svolala jednání ve věci intervence, ale francouzská ochota kupodivu mizí. Chtějí teď počkat na výsledek voleb na Severu, jestli vyhrají pro míroví demokraté. Velkou roli hrálo na konci roku Rusko, které se vysloveně stavělo proti intervenci, čímž narušovalo jednání. Británie ale chtěla souhlas k intervenci všech států. Francouzský ministr zahraničí Thouvenel stál také proti invazi, protože se stavěl proti frakci podporující císaře. V této době Francie procházela vládní krizí. V londýnském parlamentu vystoupil nakonec lord Granville, který tvrdil, že intervence by byla předčasným krokem, jelikož se evropské státy nevyznají v amerických záležitostech, tudíž by situaci mohli ještě více pokazit.⁶⁵ A navíc by pak Napoleon III. mohl mít volné ruce v Evropě, což by byla daleko větší hrozba než válka v Americe. Británie navíc měla špatné právní podklady k intervenci, v právu byla Unie. V kabinetu v prosinci je už většina členů proti intervenci i lord Lewis, který hlásil přísnou neutralitu. Nakonec se mělo se čekat na rozhodující bitvu. Podle Cassiuse Claye, velvyslance USA v Petrohradu by bylo nemoudré vyhlásit válku Unii, protože by Británie přišla o nejdůležitějšího obchodního partnera, a těžce by se bojovalo se zemí, která má tolik obyvatel.⁶⁶ Napoleon III. chtěl uznat Jih, ale neudělal to, protože to neudělal Palmerston. Důležitým faktorem byla neschopnost Francie a Británie dohodnout se na společné akci.

Ačkoliv Američané o evropských tajných jednání o intervenci nevěděli, tak předpokládali, že k ní může dojít. Primárním cílem USA bylo, aby žádný evropský stát neuznal Konfederaci, především Británie. Unie nechtěla tedy za žádnou cenu dopustit, aby Britové uznali Konfederaci, protože by jí jednak uznaly i další státy, a kdyby pak nadále válka pokračovala, Unie by vypadala jako agresor, který útočí na nezávislý stát. Podle mě všechny nebezpečí, které USA hrozily ze zahraničí, byly rozhodně více diplomatického rázu, než skutečnou hlubokou krizí. Americká vláda se musela přes tohle vření a nátlaků z ciziny přenést s chladnou hlavou, nenechat se rozhodit a vytočit, ne-li je přímo ignorovat. Vláda Unie si tato rizika správně uvědomovala a dobře věděla, co riskuje. Velmi důležité bylo, že se Seward vyvaroval ostrých nářeků, jako měl před a na začátku války. Kdyby USA razily podobně neústupnou politiku, jako Británie, s největší pravděpodobností by se zrodil válečný konflikt. I přes velkou snahu se ale Sewardovi nepodařila jedna věc, a to oddělit společný postup Británie a Francie. Ačkoliv zájmy těchto dvou států v této době na sebe velmi narážely a téměř se v ničem neshodly, tak stejně spolu zasedly k jednacímu stolu, sice bez výsledků, a řešili společný postup během intervence. Adams si také nikdy neuvědomil, že se Russell připojil k Palmerstonovi a Gladstoneovi ve prospěch zásahu. Adams, jako velmi zkušený diplomat, nikdy si také neuvědomil, že to byl Russell, ne Palmerston, který měl nejsilněji obhajovat intervenci na konci roku.⁶⁷ Ačkoli to byl zručný severní diplomat, jeho síla byla omezená. Kdyby byla anglo-francouzská aliance silnější a geopolitická situace v Evropě stabilnější, tak by Sever nebyl schopen zastavit zásah anglo-francouzské aliance do války.⁶⁸

Mnoho konzervativců v britském parlamentu, kteří nepodporovali Konfederaci, spíše měl tendenci jít proti Palmerstonovým zasahování do národních záležitostí cizích států.⁶⁹ V parlamentu sice převládali podpůrné hlasy pro Konfederaci, ale byl především upřednostňován pragmatismus a bezpečí své země. Podle historika Vanaukena sympatizovaly s Jihem 4 členové z 5.⁷⁰ Aristokraté a poslanci měli časté vazby s jižanskými plantážníky, dopisovali si a posílali jim i přes blokádu různé věci z Anglie. Avšak tato vazba byla jen osobní a často se z politickým vystupováním moc neshodovala. Poslanci hájili zájmy Británie, ne

⁶⁵ SCHELL, s. 56.

⁶⁶ Tamtéž, s. 22.

⁶⁷ Tamtéž, s. 60.

⁶⁸ Tamtéž, s. 100.

⁶⁹ CROOK, D. P., *The North, the South, and the Powers*, New York 1974, s. 131.

⁷⁰ SCHELL, s. 117.

zájmy svých příbuzných v Americe. Britský pragmatismus a racionalismus i nesouhlas s Palmerstonem, to byly jedny z důvodů, proč Británie nešla do války. Russell si představoval, že Konfederace by měla přežít, kdy „jedna republika měla být založena na principu svobody a osobních práv, druhá pak na principu otroctví a vzájemného vracení uprchlíků.“⁷¹

5.4 PŘEKÁŽKY V REALIZACI INTERVENCE

Kritici Sewardovy expanzivní politiky, jako historik Gordon H. Warren, Sewarda označili za odpovědného za vytvoření významného diplomatického napětí mezi USA a Velkou Británií během prvního roku války. Warren tvrdí, že Sewardova přes dvě desetiletí trávající imperialistická rétorika, přesvědčila Brity o tom, že půjde bez rozmyslu do války s Kanadou.⁷² Norman Ferris naopak poukazuje na to, že Seward nikdy nepodporoval sílu nebo nátlak vůči Kanadě, ale jen tvrdil, že tento cíl je historicky nevyhnutelný.⁷³ Britská hrozba intervence v praxi by se asi nejvíce dotkla právě Kanady. Seward věděl, že je Kanada britskou slabinou. Americko-kanadské vztahy byly pro většinu první poloviny devatenáctého století neklidné, ale nebyly nikdy vážné. Ozbrojené šarvátky na hranicích byly sice běžné, ale nakonec se jejich důsledky projeví především v lokálním charakteru, popřípadě změnou hranic. Nikoliv však vážnější diplomatickou krizí mezi USA a Velkou Británií. Kanada vynaložila pouze 1% svého rozpočtu na obranu v roce 1860.⁷⁴ Kanadské síly a opevnění by nemělo proti mohutné americké armádě šanci. Kvůli velké vzdálenosti by britské jednotky dorazily až mnohem později a to už by s největší pravděpodobností byla Kanada obsazena. Její nejdůležitější část, města kolem řeky Sv. Vavřince jsou vzdálená jen pár desítek kilometrů od amerických hranic a v této době je chránila jen nedostatečné opevnění povětšiny z 18. století. Seward podle mě nedokázal využít této diplomatické slabiny Británie. Byl málo horlivý, aby Brity přesvědčil, aby ustoupili od intervence pod výhrůzkou dobytí Kanady. A zároveň byl příliš štvavý, čímž si Britové mysleli, že opravdu chce dobýt Kanadu, a o to více se připravovali na svojí intervenci, aby mu v tom zabránili. Pokud by Britům buď vyhrožoval, nebo nic neříkal, situace by podle mého názoru byla lepší než tato.

Londýn měl být jediným prostředníkem v komunikaci mezi USA a Kanadou. Kanadské úřady zakázaly prodávat zbraně do států Unie, konkrétně státy Ohio, Illinois, New York a Massachusetts.⁷⁵ Do Kanady byl vyslán senátor za stát Massachusetts George Ashmun, který jako agent měl ovlivňovat veřejné mínění ve prospěch Unie a odchyťávat konfедераční špiony. Případ parníku Peerless byl incidentem mezi Kanadou a Unií. Tento parník si pod jménem soukromé osoby měla objednat Konfederace, ale akce byla odhalena Seveřany. Seward vydal rozkaz k zadržení parníku, protože bylo prokazatelné, že byl koupen za účelem boje proti Spojeným státům americkým. Nakonec se ale zjistilo, že plavidlo měli už držet severní agenti, protože Jižané neměli prostředky k zaplacení lodí. Seward tímto krokem narušení práv neutrálního státu riskoval a nezhodnotil možné důsledky.

Po dobu aféry Trent byla Kanada téměř nechráněná. Posílení Kanady v zimě je nemyslitelné. Britové by byli ochotni dokonce Kanadu obětovat, spoléhali na svojí mohutnou námořní převahu. Poslední naděje Konfederace na intervenci Británie se týkala Kanady. Sympatizanti Jihu v Kanadě chtěli vyprovokovat válku s Unií, čímž by byla Velká Británie vtažena do konfliktu. Tito lidé podnikali ozbrojené nájezdy tzv. „raidy“ za hranice do

⁷¹ JONES, Howard, *Union and Confederate Diplomacy During the Civil War* [online], in: Essential Civil War Curriculum, [cit. 2018-04-23], Dostupné z: <http://www.essentialcivilwarcurriculum.com/union-and-confederate-diplomacy-during-the-civil-war.html>.

⁷² WARREN, G. H., *Fountain of Discontent*, Boston 1981, s. 52.

⁷³ FERRIS, N. B., *Desperate Diplomacy*, Knoxville 1976, s. 96.

⁷⁴ WARREN, s. 126.

⁷⁵ SCHELL, s. 64.

Spojených států. Nikdy se ale těmito akcemi nepodařilo vyprovokovat konflikt. Kanada byla podle Schella rozhodujícím faktorem britského rozhodnutí nezasahovat do americké občanské války.⁷⁶ Podle mého názoru to byl trumf v rukávu americké vlády, ale Britové by nemusely zasáhnout i bez něj, protože naplánovat složitou intervenci společně s dalšími evropskými státy by bylo téměř nemožné. Poměrně malé události, ke kterým dochází během období extrémního napětí, jsou často vyhodnoceny neadekvátně a hrozí rozbitím diplomatických vztahů. Aféra lodí Trent se týkala sice sporu ohledně vyložení si pravidel zadržování lodí, jehož podstata byla „malicherná“, avšak vyústila ve velkou krizi, ale podle mě by byla i v klidných dobách problémem, protože Británie byla na svoji námořní neutralitu velmi citlivá.

Francouzské aktivity v Mexiku byly jasným porušením Monroeovy doktríny, nejdůležitějšího prvku zahraniční politiky Spojených států na západní polokouli. V téměř všech jiných obdobích v americké historii, by takové okázalé porušení vedlo k válce. Válka byla však vyloučena z důvodu obratných manévřů Williama H. Sewarda a nepopiratelné skutečnosti, že Spojené státy nebyly v pozici, aby šly do války s Evropanem.⁷⁷ Seward nechtěl šíření monarchistických myšlenek v Americe, tak chtěl sám vysílat agenty agitující pro republiku do Kanady, Mexika a Střední Ameriky. Dokonce chtěl svolat kongres a vyhlásit válku státům porušujícím Monroeovu doktrínu. Bylo to ale ještě před Fort Sumterem a chtěl tím znovusjednotit Spojené státy. Mnozí historici věří, že ačkoliv by vyhlášení války bylo na první pohled nelogické, Seward svá slova myslel vážně. Chtěl jednak zastrašit evropské mocnosti od pokusu o jakékoliv angažování se.⁷⁸ USA byly dokonce přizváni k akci proti Mexiku, rázně však odmítly. Nemohly však evropské intervenci zabránit. Návrh, aby Amerika převzala mexický dluh, který by byl pak postupně splácen Mexikem, byl zamítnut v kongresu. 12. června 1864. Seward vydal prohlášení, které tvrdilo, "že osudem Amerického kontinentu není být trvale kontrolován opatřeními z hlavních měst evropské politiky."⁷⁹ Ačkoliv Francie nemaskovaně podporovala Konfederaci, tak o žádném spojení mezi Mexickým císařstvím a Jihem nemohla být řeč. Právě z Jihu totiž pocházela většina předválečných politiků, kteří věřili ve velkou americkou říši na celém kontinentě a už vůbec si nechtěli připustit, že by patřila jen část Ameriky zpět evropským velmocem. Spor se vedl i kolem Texasu, o který mělo prý Mexiko opět zájem. Jelikož byly Napoleonovy jednotky koncentrované v Mexiku, ztratil postupně zájem o intervenci do Unie. Francouzská hrozba definitivně opadla, když se narušily vztahy mezi Francií a Rakouskem v otázce Benátek a v roce 1864 rakouským spojenectvím s Pruskem a společnou invazí do Šlesvicka-Holštýnska. Tato válka také obrátila pozornost Británie zpět do Evropy. Zajímavé je, že na konci války Konfederace svůj postoj obrátila a prosila Francii a Mexiko o pomoc ve válce výměnou za uznání Mexického císařství. To se už francouzské síly z Mexika stahovaly. Pozoruhodné také bylo, že po porážce Jihu se Spojené státy nezaměřily na Mexiko, ačkoliv jejich vztek z této intervence byl před tím dost patrný. Podle mě už situace byla jasná, když Napoleon III. oznámil stažení svých vojsk a USA se o případ Mexika nemusely starat, jelikož se tam již téměř nevyskytovaly evropské síly. Podle mých názorů byla Sewardova politika v Mexiku správná. Rozhodl se nezasahovat a plně se věnovat jen svému domácímu konfliktu. Jen ústně vyhrožoval a varoval Evropu před zasahováním do Ameriky. Také však po opětovném znovusjednocení USA se žádná evropská země nepokusila Monroeovu doktrínu porušit, protože se bály americké reakce. Kdyby Seward poslal byť jen flotilu, která by blokovala Mexické císařství, nebo by jakkoliv napadl francouzské síly, tak by se pak téměř jistě Mexiko spojilo s Konfederací a Francouzi by mohli intervenovat.

⁷⁶ SCHELL, s. 69.

⁷⁷ Tamtéž, s. 71.

⁷⁸ Tamtéž, s. 74—75.

⁷⁹ Tamtéž, s. 79.

Neexistuje žádný konkrétní faktor, který by mohl vysvětlit, proč Velká Británie neintervenovala v americké občanské válce. Stejně jako motivace těch, kteří favorizovali intervenci, se lišila, stejně tak se lišily argumenty používané v zachování průběhu přísné neutrality. Historik Vanauken myslí, že Británie neintervenovala, protože věřila, že Jih vyhraje válku sám a pomoc nepotřebuje.⁸⁰ To znamená, že mu věřila i na konci roku 1862 po taktické porážce generála Leeho u Antietamu. Tím ale naděje Jihu na vítězství nezhasly, dokonce dokázal na východě vítězit až do bitvy u Gettysburgu. Touto bitvou podle mého názoru Britové definitivně přestali uvažovat o intervenci na pomoc Jihu, protože se jeho šance výrazně snížily. Seveřanská armáda před tím sice prohrála hodně bitev, ale nadále byla dost silná a početná, což intervenci ohrožovalo.

Napoleon III. přijal federální blokádu Jihu, ačkoliv s ní nesouhlasil a kvůli ní mohla Francie zažít ekonomický kolaps, protože byla na jižanské bavlně více závislá než Velká Británie.⁸¹ Po vypuknutí polského protiruského povstání ve Varšavě roku 1863 přestala být americká občanská válka primárním bodem zájmu Evropy. Adams dokonce prohlásil, že je to "Příznivá událost, která nás může ochránit před možnou evropskou intervencí." Britská a francouzská americká politika byla neoddelitelně spojena s evropskou politickou scénou.⁸² Rusko bylo největším zastáncem Severu v Evropě a britská intervence z velké části závisela na jeho podpoře. Lord Russell dokonce věřil, že pokud Rusům vysvětlí, že nezapojením se do války schvalují válečné pustošení, tak se k Británii připojí. Rusové to ale striktně odmítali. Ruská podpora Spojeným státům byla založena na vlastních geopolitických zájmech. Silné Spojené státy byly její nejsilnější ochranou proti britské námořní síle. Baron Edouard de Stoeckl, ruský velvyslanec ve Washingtonu, věřil, že anglo-americká rivalita "bude nejlepší zárukou proti ambiciózním projektům a politickému egotismu anglosaské rasy."⁸³ Pokud by Rusko potřebovalo další důvod, proč se zdržet zapletení do konfliktu, mohlo by zdůraznit právo národů potlačit vnitřní povstání. Rusové se neustále pokoušeli potlačit vnitřní vzpoury etnickými menšin v jejich říši. Rusko tedy nepodporovalo žádnou formu intervence tak jako Sever nebyl ochoten přijmout evropskou angažovanost.⁸⁴ Rusové se také jako Američané obávali, že se do jejich vnitřních záležitostí budou vměšovat evropské mocnosti. Ale jako vnitřní záležitosti brali i otázku Polska. V dopise napsaném ruskému ministru zahraničí princovi Alexandru Gorčakovovi, ruský velvyslanec v Londýně, baron Philip Brunow, vyjádřil svůj názor, že "anglická vláda celým svým srdcem, touží po rozdělení Severní Ameriky do dvou republik, které se navzájem žárlivě sledují a vyvažují se jeden druhým. Pak se Anglie nemusí bát, že by je ovládla".⁸⁵

Ačkoliv byli unionističtí diplomaté velmi schopní (nejen Adams v Británii, ale i William Dayton ve Francii a Henry Sanford v Belgii), tak většinou museli čekat, jak ostrovní monarchie rozhodne a jejich míra ovlivnění britské politiky byla ve většině případech minimální. I sám Seward, ačkoliv byl prudké povahy a hlásal zuřivou protievropskou politiku, si správně uvědomil, jaké vážné důsledky může mít zhoršení diplomatických vztahů s Británií. A pravděpodobně i tušil, jak blízko byla Velká Británie k rozhodnutí intervenovat. To on sám přesvědčil Lincolna, aby se za vyhocenou aféru lodi Trent Amerika omluvila. Dále se také rozumně držel dál od mexických záležitostí. Nejúčinnějším prvkem Sewardovy diplomacie bylo opakované naléhání, že žádný evropský zásah nebude tolerován. Severní diplomacie varovala, že jakýkoli na pokus cizí moci zasáhnout do americké občanské války bude odpovězeno silným odporem. Bylo otázkou, do jaké míry i toto zastrašování ovlivnilo evropské

⁸⁰ VANAUKEN, S., *The Glittering Illusion*, Washington D. C., 1989, s. 53.

⁸¹ SCHELL, s. 88.

⁸² Tamtéž, s. 90—91.

⁸³ SIDEMAN, Belle B., *Europe Looks at the Civil War*, New York 1960.

⁸⁴ SCHELL, s. 92.

⁸⁵ SIDEMAN, s. 20.

státy neinterventovat, Sewarda podporoval i fakt, že unionistická armáda byla obrovská a zkušená boji, kdežto Evropané by vojáky musely teprve postupně mobilizovat.

USA musely tedy i na chvíli opustit od Monroeovy doktríny. Na mexickou intervenci by podle mě Spojené státy v době míru reagovaly úplně jinak, než za občanské války. USA byly již před válkou dost silné a sebevědomé na to, aby porazily, nebo se alespoň pokusily odrazit evropskou invazi a to i v Latinské Americe. Geografické pole, na které se Spojené státy orientovaly, se v polovině 19. století výrazně zvětšilo a pořád zvětšovalo. Jednak Američanům ideologicky nevadila jejich nadvláda nad celým kontinentem, od 40. let se prosazovala tzv. „*Manifest Destiny*“. Na začátku století byly Spojené státy zaměřené jen na území kolem původních třinácti koloniích na východním pobřeží a postupně pronikaly na Velké pláň. Před občanskou válkou americká admirálita vysílala své lodě po celém světě a jejich vliv se šířil pomalu do Tichého oceánu. Tato široká sféra vlivu a vůbec velikost své země dávala Spojeným státům daleko větší diplomatický respekt. I samy evropské státy viděly v USA stát s velkým potenciálem do budoucna. Proto ho chtěly podle mě v době jeho rozdělení co nejvíc oslabit. Bylo by pošetilé, kdyby Spojené státy očekávaly, že Evropa bude stát zcela mimo konflikt. Zajímavé je, že Sewardova zahraniční politika byla pod vlivem okolností nucena vydávat protichůdná až směšná rozhodnutí. Sever tvrdil, že skutečný válečný stav neexistuje, nicméně prohlásil za své právo blokovat celé jižní pobřeží podle pravidel mezinárodního zákona. Unie se téměř vždy hájila tím, že na Jihu jde o pouhou rebelii, či vzpouru. V důsledku vojenské nutnosti si Spojené státy osvojily námořní právo na stíhání a zadržení lodí, které bylo pravým opakem podpory neutrálního práva, které bylo a bude stěžejní v celé americké historii.⁸⁶

5.5 VLIV A VOJENSKÁ SÍLA USA A VELKÉ BRITÁNIE PŘED VÁLKOU A ZA VÁLKY

Velká Británie a Spojené státy. Dvě země, které na svých bedrech nesly po 19. století největší hospodářský rozvoj a také byly největšími oporami tzv. *západní civilizace* té doby. Velká Británie byla po celé století na svém mocenském i vlivovém vrcholu a neměla sobě rovnocenného partnera. Svým vlivem zasahovala nejen v Evropě, ale také po celém světě v jejích koloniích a sférách vlivu, kde si přímo diktovala své požadavky a neměla konkurenci. Britská flotila si nárokovala vliv ve světových oceánech. Britská admirálita rapidně snížila počet námořníků z 140,000 v roce 1813 na 19,000 v roce 1817 a počet lodí ve službě byl snížen ze 713 v roce 1814 na 121 v roce 1818.⁸⁷ Po aféře lodi Trent Velká Británie vůči USA zpozorněla a přesunula část lodí na Bermudy a do Západních Indií. Počet námořníků Royal Navy vzrostl roku 1860 na 84,100, nicméně v roce 1865 počet výrazně poklesl. Nejvýrazněji však vzrostla Britská „*neválečná*“ flotila, a to ze 151 na 370 a počet námořníků dokonce dosáhl 100,000. I přes tyto změny se však britské válečné lodě v 60. letech pomalu modernizovaly.⁸⁸ Podle mého názoru to šlo těžko, protože přechod na z dřevěných konstrukcí na ocelové „*ironclads*“ probíhal logicky pomaleji. Síla britské flotily byla podle mého názoru stěžejní pro utváření britské zahraniční politiky, tento militaristický postup či metoda vyhrožování nebo nátlaku však udržovala ve světových mořích a oceánech mír. Američané však s touto koncepcí nesouhlasí, v první polovině 19. století mají úplně odlišnou zahraniční politiku, a to že nechtějí na americkém kontinentu vliv žádné evropské mocnosti, což je nepochybně velmi ambiciózní. Velká Británie staví za ochranu Latinské Ameriky před snahou Španělů si ji znovu přisvojit a urputně by kvůli obchodu kontinent bránila i před jakoukoliv jinou Evropskou zemí.⁸⁹ Jak USA,

⁸⁶ SCHELL, s. 100.

⁸⁷ GROVE, J. E., *The Royal Navy*, Hampshire 2005, s. 1.

⁸⁸ Tamtéž, s. 45–46.

⁸⁹ SHI s. 190.

tak Spojené království mají v tomto ohledu stejné zájmy, ale přesto se v postupu neshodnou. Spojené státy nechtějí, aby se Británie tolik zajímala o jejich kontinent, a od jejího kroku se distancují a budují svojí zahraniční politiku. Velká Británie měla bezpochyby největší vliv ve všech světových oceánech a po napoleonských válkách její moc o to víc stoupala.

Zajímavé je, jak se proměnila americká mentalita od války za nezávislost. V době války za nezávislost Američané podle mého názoru ve válce víc riskovali život, nebáli se přesíly, nebyly nijak lokálně ukotveny. I za britsko-americké války byli ochotni více riskovat svá města vůči Britům, například když byl dobyt Washington, nebyla to pro v té době ně taková rána, jako kdyby byl dobyt o 50 let později. To by se mohla zhroutit i vláda Unie. To samé New York a ostatní velká města. Spojené státy v době americké občanské války i po ní měli špatně chráněná města na severu, která spoléhala jen na pár pevností a americkou flotilu. Podle historika Schella Unie nemohla bojovat více než v jedné válce.⁹⁰ Domácím konfliktem byla sice velmi zaneprázdněná a stálo jí to mnoho lidských a materiálních ztrát, ale pořád armáda Unie byla bojeschopná. Podle mého názoru zažívala největší morální krizi začátkem roku 1863, kdy federální vojáci nedokázali porazit Jižany jak na východě, tak delší dobu ani na západě. V této době také vznikla Proklamace emancipace. Vojáci nevěřili, že je naděje ve vítězství. Jižanské úspěchy nalomila tragická smrt generála Jacksona, který byl omylem zastřelen svými vojáky. Především morální zlom nastal po ve stejnou dobu probíhajících vítězných bitvách u Gettysburgu a Vicksburgu. Vojska Unie ale podle mého názoru byla schopná bojovat na jiné frontě i v roce 1862, například v Kanadě, která nebyla dobře chráněná. Sever měl silné zálohy i zázemí, hustou infrastrukturu a velké množství zásob a vojenských materiálů. Na další útočnou válku neměl potenciál, ale v obranné válce by měl výhodu. Hůře by se mu ale bránila velká města, část z nich by nejspíš musel obětovat.

5.6 VÁLKA A OBCHODNÍ VAZBY

Jedním z důležitých důvodů, proč Británie neintervenovala, byly její obchodní zájmy s USA. Pět let před občanskou válkou pocházely dvě pětiny dovozu do USA z Británie, a dokonce polovina amerického vývozu se putovala zpět na Britské ostrovy. V roce 1860 představovala bavlna téměř tři čtvrtiny celkového amerického vývozu. Ten stejný rok více než 80% z téměř 1,6 miliardy liber bavlny dovezené do Británie pocházelo ze Spojených států. Bavlna byla primární surovinou textilního průmyslu, který generoval 76 milionů liber ročně, a tedy více než tvořil roční příjem samotného království. Toto odvětví také zaměstnávalo dvacet procent Britských dělníků.⁹¹ USA vyváželo kromě bavlny i velké množství obilí muselo nutně chybět na britských ostrovech. Británie naopak nemohla přijít o svého příjemce zboží. Obchodní vazby nicméně nezanikly.

Často je zmiňován důvod pro intervenci nedostatek bavlny v britských továrnách, že kvůli severanské blokádě nemohou britští dělníci zpracovávat jižanskou bavlnu. Opak byl však pravdou. V Británii by byla do dvou let nadprodukce textilu, pokud by nebyla žádná občanská válka v Americe.⁹² Zásoby bavlny v anglických skladech opravdu nechyběly. Naopak Francie byla na jižanské bavlně daleko víc závislá, než Anglie. USA trpěly nedostatkem ledku, důležitého do střelného prachu, a bály se, že o jeho přísun z Evropy přijdou, pokud nebudou dodávat bavlnu. Je pravda, že v letech 1862-63 vrcholila krize dělníků z důvodu nedostatku bavlny, ale během roku 1864 dorazily nové dodávky z Egypta a Indie. V době krize britský podnikatel a stoupenec Unie Bright píše, že kdyby lancashirským dělníkům dorazilo tak 50,000 barelů mouky z Ameriky, tak by to mělo přímo fantastický efekt na oblíbenost Unie v Británii.

⁹⁰ SCHELL, s. 124—125.

⁹¹ FLASHNICK, s. 150.

⁹² ASHLEY, E., *Life of Viscount Palmerston, 1846—1865*, Vol. II., London 1876, s. 218.

Během zimy pracovalo pouhých 10% textilních dělníků. Nicméně britský trh se přeorientoval a z 85% objemu bavlny v Británii z předválečných časů vyvážely jižní státy po válce maximálně 42%, ale někdy také jen 7%.⁹³ Argumenty, že se světový textilní průmysl při nedostatku jižanské bavlny zhroutí, v reálu neobstály. Pomalu tedy po válce zanikaly i vazby mezi Británií a Jihem a jižanské státy se musely přeorientovat na jiná odvětví.

5.7 ABOLICIONISMUS

Nejvíce příznivců Severu v Británii měli abolicionisté. Dalo by se říct, že právě Británie, která jako první na světě zrušila otroctví a kořeny abolicionismu měly své základy právě zde, byla Mekkou tohoto hnutí. Však také, kdyby abolicionista podporoval Jih, podporoval by tím také instituci otroctví, které se Konfederace pevně držela a obhajovala ji. Abolicionismus v Británii překvapivě nebyl jednotný v otázce války Severu a Jihu. Důležitým faktorem bylo, že zlatý věk tohoto hnutí by se dal brát jako 18. století. V 19. století se v Británii objevoval i revizionistický a kritický přístup, který byl hlavně ovlivněn ekonomickým kolapsem v Západních Indiích, kde byli otroci propuštěni, a efektivita práce se snížila.⁹⁴ Propuštění otroci byly často mentálně svázáni se svým starým světem a neuměli se o sebe často postarat. Romanopisec Anthony Trollope dokonce tvrdí, že propuštěnec byl schopen svojí vlastní dceru prodat na trhu za jeden dolar, když k tomu měl možnost.⁹⁵ Někteří abolicionisté na obtížnou situaci nahlíželi jednoduše. Sever měl nechat Jih, ať si je samostatný, že Sever už je stejně svobodný. Jih se měl reformovat sám a třeba i doplatit na svoji chybu.⁹⁶ Tento pohled byl pesimističtější, patrně nevěřili, že by se s jižanským otrokářstvím dalo něco dělat. Přes to se ale abolicionisté jak v Americe, tak v Anglii podporovali a vytvářeli vhodné podmínky uprchlým otrokům. Byla to silná komunita tvořená často velmi věřícími lidmi, kteří chtěli pomáhat svým křesťanských bratrům v zajetí.

5.8 LINCOLNOVO ZRUŠENÍ OTROCTVÍ

Proklamace emancipace téměř neovlivnila britský názor, Britové jí braly jako Lincolnův zoufalý pokus. Podle Russella by následné rušení otroctví na Jihu znamenalo ještě větší násilí, a tudíž by Britové o to spíš intervenovali. Joseph Hernon, člen revizní školy, tvrdí "Přesvědčení, že prohlášení o emancipaci způsobilo velkou změnu britského veřejného mínění, se zdá být naprosto klamavé."⁹⁷ Liverpoolský kurýr tvrdil, že Sever je stejně jako Jih zodpovědný za existenci instituce otroctví. Článek tvrdil, že „to byl sever, který zaštitoval domácí instituci otroctví před opovržením a nepřátelstvím světa. Bylo to severní námořnictvo, které ohrožovalo anglický křižník, který se odvážil na palubu Ameriky.“⁹⁸ Zajímavé je, že Proklamace emancipace neudělala na skeptické Evropy téměř žádný dojem, přitom žádnému otrokářskému systému nefandili. Evropsí zastánci Jihu často přehlíželi instituci a zkostnatělost jižanského systému.

Důležité je si uvědomit, většina Evropanů sledovala americkou občanskou válku jen z jednoho konce, a to z východního bojiště ve Virginii. Proto si mnozí Evropané po Leeových a Jacksonových vítězstvích roku 1862 mysleli, že Jih nemůže prohrát. O západním bojišti se téměř nezmiňovali, jen vyšel krátký článek o dobytí New Orleans. Zájem začal být až po bitvě u Vicksburgu, kdy bylo patrné, že je Jih na řece Mississippi přepůlen na dvě nesourodé části,

⁹³ OPATRŇÝ, s. 241—242.

⁹⁴ Tamtéž, s. 115.

⁹⁵ BLACKETT, R. J. M., *Divided Hearts*, Baton Rouge 2001, s. 38.

⁹⁶ SCHELL, s. 115.

⁹⁷ CROOK, s. 236—237.

⁹⁸ Tamtéž, s. 238.

kteří navíc spolu obtížně komunikovaly. Podle Williama Stuarta, britského atašé ve Washingtonu, byla Lincolnova proklamace opravdu jen falešná záminka, chladná, pomstychtivá a bezohledná, která měla čistě politický charakter.⁹⁹ I sami republikáni a abolicionisté na Severu se obávali násilností a krvavých masakrů na Jihu. Prý měla ta nejkrvavější fáze války přijít a bylo zřejmé, že jižní otroci budou vraždit své bílé pány a ti je budou krutě pronásledovat. Proklamace emancipace měla na válku velký efekt, ale hlavně na Severu, kterému dodala novou motivaci a chuť ve vítězství. Sever také do své armády začal verbovat černé Afroameričany. Podle mého názoru je ale význam Proklamace, často ve výukách dějin, zveličován. Její vliv na ukončení války měl sice jako vítězství v jedné velké bitvě, ale nevrátila život padlým vojákům od Antietamu, Fredericksburgu či Bull Runu, ani nezabránila dalším masivním ztrátám na životech. Ani však neznamenal předpovídané masakry a vzpouru černých otroků na Jihu, kteří povětšinou zůstali až do příchodu federální armády pasivní. Maximálně nahnala Jižanům trochu strach, kteří zavedli drastičtější opatření proti uprchlým otrokům. A samozřejmě černé vojáky v modrých uniformách ihned popravovali. Konfederaci tento Lincolnův akt nedestabilizoval, jak si i mysleli její britští stoupenci. Ti po vyhlášení proklamace věřili, že intervence bude nutná. Pro britskou vládu bylo daleko jednodušší zůstat neutrální, než se angažovat v konfliktu. Evropa vnímala celé Spojené státy jako otrokářský stát, který se jen tak rychle nezmění. Podle ní bylo tedy drastické výrazně zasahovat do starého konzervativního systému, natož ho ze dne na den formálně zrušit.

5.9 BRITSKÁ DŮVĚRA A NEDŮVĚRA K SEVERU

Vyhodnocení reakcí veřejnosti na válku přináší několik důležitých zjištění. Za prvé, Britové ze všech společenských vrstev měli zájem o dění v americké občanské válce. Britové sledovali vývoj války v novinách a zajímali se o její výsledek. Za druhé, ačkoli bohatší třídy v Británii měly tendenci upřednostňovat Jih a dělnické třídy měl tendenci upřednostňovat sever, sociální třída nebyla v žádném případě jediným faktorem při formování názoru Britů. Za třetí, veřejnost byla během války rovnoměrně rozdělena mezi příznivce Jihu a Severu. Britská vláda nemohla ignorovat ani jednu část své populace. Názor britské veřejnosti na válku je zvláště důležitý při zkoumání zahraničních vztahů, protože jak pro Sever, tak pro Jih to bylo důležitou součástí své evropské diplomacie.¹⁰⁰ Evropu válka v Americe zajímala, však tam také vyslala řadu vojenských pozorovatelů. Rozhodovalo se o celistvosti USA a o jejím politickém i hospodářském systému, na který byla Evropa napojená. Nedílnou součástí americké politiky, na kterou musela Lincolnova vláda dát zřetel, byly i názory a nálady občanů Unie. Jejich nadšení, či zklamání se promítalo často do rozhodování členů kongresu. Nálady obyvatel v Unii byly nesmírně důležité pro morálku vojsk, i ochotu se dát najmout do federální armády. Lincoln a jeho vláda si musela udržet sympatie občanů, protože by mohl v prezidentských volbách roku 1864 prohrát na úkor pro mírových demokratů, kterých nebylo na Severu málo. To by zhatilo plány na znovusjednocení Unie. Britští politici podle mě měli z části pravdu, když tvrdili, že v Americe vládne „davová demokracie“. Přízeň občanů ovlivňovala nejvyšší politiku v zemi.

Rozdělení britské společnosti dle názoru můžeme rozdělit na tradiční a revizionistický přístup. Dalo by se najít jen málo argumentů k regulárnímu vyvrácení tradičního pojetí, že bohatí Britové a aristokrati sympatizovali s Konfederací a dělnické vrstvy a pracující lid podporoval Unii. Revizionistický argument, že dělníci v textilkách v Lancashire netrpělivě čekali na dodávku jižanské bavlny, na které závisela jejich obživa, je přehnaný.¹⁰¹ Většina historiků se kloní k první variantě, kterou také propagoval v té době v Londýně žijící Karl

⁹⁹ SCHELL, s. 106.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 109.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 111.

Marx. Podle něj dělnická třída mohla z velké části za to, že britská vláda neintervenovala. Nicméně politické špičky království měli svoji představu o situaci a žádná osoba by je argumenty nepřesvědčila ve změně názoru. Britský názor veřejnosti byl mnohem dynamičtější, než se myslí. Lincoln obdivoval ty dělníky, kteří i přes materiální nedostatky a nezaměstnanost stále doufají ve vítězství Unie. Pravdou však bylo, že žádným velkým nedostatkem netrpěli, bavlny bylo mnoho. Někteří dělníci ale vydávali proti unionistické noviny a nenáviděli severánské kapitalisty stejně jako domácí, těch ale byla menšina.¹⁰²

Británie vlastně nechápala, proč se Jih odtrhnul. Byl to doslova pro ně šok.¹⁰³ Viděla jako primární důvod secese zvolení Lincolna, to ale už byla jen finální tečka za vývojem před tím. Asi největší bouři v britské veřejnosti vyvolala aféra lodi Trent. V tento okamžik opravdu většina Britů „toužila“ po válce. Trent silně poznamenal v Británii ty, kdo fandili Severu a v tu chvíli povětšinou stáli na straně intervence. Po uklidnění situace se téměř vše vrátilo do starých kolejí a příznivci Severu, kteří se především opírali o abolicionismus, se vrátili. V průběhu válečných let se situace výrazně nezměnila a oba tábory byly v podobném počtu. Korespondovala také se situacích na bojištích, například na konci roku 1862, kdy Lee odrazil útok Severanů u Fredericksburgu a kdy byla morálka Unie v koncích, tehdy se více Britů přiklápělo pro intervenci, o které se ještě stále jednalo. Argumenty byly, že válka nabírala krutější ráz, desetitisíce padlých a zmrzačených a hlavně bitvy, které nic nerozhodly. Bojiště v Severní Virginii, jádrová oblast tzv. „*Eastern Theater*“, kde operovala severánská stotisícová *Army of Potomac* a jednotky jižanských skvělých generálů R. E. Leeho a T. „*Stonewalla*“ Jacksona, tato oblast byla středem zájmů evropského tisku. V této na americké poměry velmi malé oblasti se odehrály právě největší bitvy války, které však válku nerozhodly. Do této oblasti byly také vysíláni evropští pozorovatelé a dokonce i generálové a šlechtici, bojující na obou stranách. Ačkoliv se Evropané k východnímu bojišti tak upínali, mohla jim celá válka připadat bez evropského zásahu jako nevyřešitelný konflikt. Vždyť obě strany a především Jižané potřebovali každého bojeschopného muže, dobré zbraně a proviant. Evropané mohli mít pocit, že například Leeovi by stačilo i 1000 mužů k tomu, aby vyhrál válku. Bitvy východního bojiště byly sice kruté a strategicky nerozhodné, ale od Gettysburgu mělo i východní bojiště jasný, ale pomalý spád a všichni najednou očekávali vítězství Unie. Na konci války někteří stoupcí Severu v Británii dokonce tvrdili, že většina britské populace podporovala Unii.¹⁰⁴ Z logického hlediska to podle mého názoru bylo jasné. Podpora Unie byla racionální v dobách míru. Znamenala rozkvět obchodu, a dokonce i podporu britských námořních práv v celé Americe. USA také zaručovaly v dobách míru stabilitu v celé Americe a Velká Británie se tím pádem nemusela příliš zatěžovat záležitostmi amerického kontinentu, což jí dávalo volnější ruce ve zbytku světa. Podpora Konfederace podle mě byla především krátkodobé, prospěchářské a hlavně emotivní rozhodnutí maskované za ohrožení neutrálních a námořních práv Británie. Někteří politici v Británii si dokonce pohrávali s myšlenkou znovuzískání bývalých ztracených amerických kolonií.

Jako důkaz angažovanosti a zájmu Britů o dění americké občanské války zde uvádím tři největší asociace zabývající se válečnou problematikou. Union and Emancipation Society (UES), Southern Independence Association (SIA) a The London Emancipation Society (LES), dvě z těchto velkých spolků dokazují, jak velká byla podpora Unie od bohatých průmyslníků a podnikatelů. Z 83 jižanských příznivců, kteří byli významní továrníci a podnikatelé, se jich 49 zabývalo výrobou bavlny. Mnoho výrobců hedvábí a příborů, kteří byli také velmi ovlivněni válkou, bylo stoupcí Konfederace. Navzdory jižní bavlnové diplomacii, 27 z 62 významných

¹⁰² SCHELL, s. 110—111.

¹⁰³ CAMPBELL, D. A., „*Differences of Opinion.*” *English Public Opinion and the American Civil War*, vol. 33, [s. 1.] 2003, s. 17—60.

¹⁰⁴ SCHELL, s. 114.

výrobců a podnikatelů, podílejících se na výrobě bavlny, podporovali Sever.¹⁰⁵ Blakettova studie odkrývá, že trochu více obchodníků podporovalo Sever než Jih, a Sever podporovalo dokonce víc podnikatelů a výrobců. Setkání pořádané jižními příznivci ve městě Staleybridge požadovalo uznání Konfederace, ale ke slovu se dostali dělníci, kteří byli drtivě přesvědčeni o tom, že problémy ve výrobě v Británii byly způsobeny jižním povstáním proti americké ústavě. Toto malé setkání bral severní tisk jako drtivé vítězství.¹⁰⁶ V rámci jednotlivých církví nebylo žádné konkrétní rozdělení. Anglikánští ministři ale téměř vždy podporovaly Jih, zatímco jejich náboženská opozice silně upřednostňovala Sever. New York Times psal o tom, že britští pracující nejsou slepí a ctí demokratické zásady Severu a Jih je pro ně jednoduchým ztělesněním staré nadvlády a tyranie, za kterou budou (zlí) kapitalisté bojovat, aby se udrželi své pracovníky.¹⁰⁷ Severní tisk argumentoval na dnešní dobu velmi socialistickými hesly, o kterých se ale už tehdy vědělo, že u dělnické vrstvy zabodují. Na Severu byli sice také z pohledu britských dělníků „zlí“ kapitalisté, ale nedá se tvrdit, že by manufakturní a progresivní severánský kapitalismus byl to samé jako rurální, otrokářský kapitalismus, kde byly dle mého názoru jasněji vidět rozdíly mezi pánem a těmi ostatními. Britské noviny to ale viděli jinak. Timesy a jiné velké londýnské plátky otevřeně podporovaly Konfederaci. Podle mě žádní Britové nebyli reálně ochotni jít do války na druhém konci oceánu, ačkoliv jejich rétorika tvrdila opak.

5.10 STAVBA OBRNĚNCŮ A KAPERSTVÍ

Když Britové stavěli v druhé půlce války Konfederátům nelegálně lodě, tak věděli, že budou sloužit k ničení obchodních linek mezi východním pobřežím a Evropou. Dokonce byli ochotni obětovat své zboží na federálních lodích, aby tím mohli poškodit konkurenci. Britské právo tvrdilo, že pokud loď nebyla vyzbrojena v britském přístavu, tak stavba lodí, nebo její prodej bojující straně neporušuje neutralitu země.¹⁰⁸ Britové se tímto jednoduše, ale lacině vyvlékali s jakékoliv odpovědnosti vůči poškozené straně. Mohli tedy tímto i vyrábět zbraně pro bojující stranu, ale pokud by byly na loď umístěny až na širém moři z jiné lodi, nebo v cizím přístavu, tak by to právo neporušovalo. Zároveň s této činnosti měli Britové zisk tak byli k různě sporným případům úředníci za války velmi benevolentní. Britský výklad neutrálního práva byl opravdu flexibilní. Tvrdě si hájili jakékoliv porušení jejich námořních práv, ale narušování blokády, porušování námořních práv jiných zemí, nebo zmiňovaná materiální podpora bojujících stran jim nevadila. S takovými příklady během válek a neutralit států se lze ale setkat téměř v každé válce. Britové neprodávali proviant jen Konfederaci, ale také Unii. To pro změnu Unie neřešila. Horší porušení neutrality byla účast britských důstojníků a námořníků na korzářských lodí pod konfедераční vlajkou, které často neměly ani s Konfederací nic společného. Na druhou stranu tento velmi výrazný akt nepřátelství k Unii se dá chápat jako dobrovolné rozhodnutí občanů dané země bojovat ve válce. Zkrátka něco jako „*filibustýři*“. Tací „*zoldnéři*“ však také nebojovali jen na straně Konfederace, ale i na unionistické straně. Dobrovolníci z mnoha zemí Evropy sloužili na obou stranách konfliktu a měli k tomu různé důvody jako sympatie s republikánskými myšlenkami, vyhnanci z Evropy či jen touha po dobrodružství. Dokonce sám nyní už slavný Giuseppe Garibaldi nabídl své služby Unii, se kterou sympatizoval. Nakonec se jeho služba neuskutečnila, protože byl zaneprázdněný v Itálii.¹⁰⁹ Unie byla výstavbou moderních obrněných lodí pro jejich nepřítel v týlu konfliktu

¹⁰⁵ BLACKETT, s. 102—103.

¹⁰⁶ SCHELL, s. 119.

¹⁰⁷ CROOK, s. 274.

¹⁰⁸ FLASHNICK, s. 156.

¹⁰⁹ Civil War Trust, *Giuseppe Garibaldi to President Lincoln* [online], [cit. 2018-04-23], Dostupné z: <https://www.civilwar.org/learn/primary-sources/giuseppe-garibaldi-president-lincoln>.

velmi našťvaná. Lord Russell tvrdil, že různá přeapadení těmito plavidly jsou jen „nešťastnými událostmi“. Seward zas označoval činnosti Konfederace na moři za „otevřené pirátství“, které by civilizované národy neměly tolerovat. Američané naléhali, že takovéto jednání evidentně ohrožuje jejich obchod a narušuje cenné a harmonické přátelství.¹¹⁰ Americká diplomacie se oháněla velmi emotivními výrazy jako „přátelství národů“, „harmonie“, je vidět, že dále také dávala v kontrast silná slova jako „otevřené pirátství“, které je v rozporu se zájmy „civilizovaných národů“. Jako by chtěla naznačit, že národy, které podporují takovou ohavnost, jako je pirátství, se staví na úroveň barbarů. Byl kladen velký důraz na morální aspekt, což u Američanů bývá často zvykem. Po zažehnání hrozby britské intervence Seward dalo by se říct „ožil“ a vrátil se ke své přehnané rétorice. Nicméně Británii nevyhrožoval. Amerika se snažila Británii přátelsky vysvětlit, že ačkoliv si velice váží vztahů s ní, tak se nemůže opakovat to, co se v anglických docích děje. Američané věděli, že si nemohou dovolit žádné výhrůžky Britům, byli neskonale rádi, že ostrovní země upustila od plánované intervence, a že nechala válku „napospas osudu“.

Konfederované státy americké na počátku války měli jen velmi málo bojeschopných plavidel a nebyly schopny konkurovat severanské flotile a zasáhnout proti neustále sílící blokádě ze strany Unie. Proto také tolik doufaly v britskou pomoc, která by si v případě ozbrojeného zásahu hravě poradila s blokádou. Materiální nouze Jihu, která se neustále prohlubovala, musela být zažehnána právě evropským zbožím. Potřeba kvalitního loďstva vyústila v tajné objednávky lodí pro Jih v Británii. Prvním případem byla loď Florida, která byla postavena roku 1862 v Liverpoolu a i přes Adamsovy protesty odplula směrem k Americe a na britských Bahamách byla vyzbrojena. Následně podobným způsobem unikne asi nejslavnější kaperská loď války Alabama. Konfederace měla stejně jako Unie schopné diplomaty a agenty v Evropě. Jedním z nich byl i James Bulloch, příbuzný budoucího prezidenta Theodora Roosevelta, který měl za úkol kupovat pro Konfederaci v Británii lodě. Dostal za úkol konkrétně objednat 4 korvety a 2 beranidla. Pro některé Brity bylo výhodné potápět americké lodě s britským zbožím, protože se takto zbavovali konkurence amerických obchodních společností. Adams si myslí, že je reálné, že po tomto incidentu za 6 měsíců vypukne válka, to se stalo v roce 1863. Bullochovi projde si v Británii vzít půjčku krytou bavlnou ve skladech Jihu. Britská vláda ale popírá, že by byla zapojená do tohoto obchodu. Adams shání spojence v britském parlamentu, kteří pro něho agituji. V USA stavbu lodí brali jako velkou urážku blízkou válce. Lord Russell byl znepokojen zprávami o rusko-americkém sbližování, kdy roku 1863 dokonce do New Yorku a San Franciska dorazí ruské flotily jako gesto přátelství. On sám pak chtěl hledat cestu ke zlepšení vztahu s Američany a navrhl lordu Palmerstovovi, aby byly vyšetřovány Bullochovy aktivity.¹¹¹ Britský parlament tedy podpořil Unii proti soukromým stavbám obrněnců. Jižané si tolik věřili, že jim jejich obchod projde, a že mají absolutní podporu Britů, že jejich dokumenty k lodím byly velmi nedbalé. Bulloch se je pokusil zfalšovat, ale neprošlo mu to, a nakonec je loď nucen nabídnout Francii s podmínkou, že si je od nich pak převezme zpět. Britská vláda loď zabaví a odkryje několik konfедераčních agentů i v řadách parlamentu. Avšak sama vláda se od těchto aktivit distancuje.

Paul Schell nedává stavbě konfедераčních obrněnců v Británii téměř žádný mezinárodní význam, protože neohrožily vztahy se Spojenými státy.¹¹² Však také Unie musela být ráda, za to, že Britové nakonec nezaútočili a tím pádem si následně musela nechat od nich všechno líbit. Naopak, Unie rázně trvala na zakročení proti výstavbě, která zašla až moc daleko a jako dva neutrální státy, které jsou si rovny se tato situace má vyřešit korektně, a potrestat ty „zlé“ viníky a podnikatele, kteří stavbu započali. Hlavně musí zůstat britská vláda bez úhony, což se také stalo. Tento akt měl v mezinárodní politice těchto dvou států podle mého názoru velkou

¹¹⁰ FLASHNICK, s. 157—158.

¹¹¹ OPATRNÝ, s. 245.

¹¹² SCHELL, s. 125—128.

důležitost. Oba si navzájem dokázaly svá práva jako rovný s rovným. Unie si vymohla své právo vůči Británii. Britský parlament se postavil po boku Unie proti svým a jižanským soukromníkům. Tímto aktem se podle mě britská vláda pomalinku začala zpět stavět na stranu Unie a dokázala tím také, že ačkoliv pouto mezi ní a vládou americkou bylo narušeno, tak že pořád existuje a navzájem si dokáží jít vstříc.

ZÁVĚR

Stejně jako Spojené státy americké využily britské zaměstnanosti krymskou válkou na prosazování svých cílů v Latinské Americe, tak Britové využili amerického domácího konfliktu k prosazování svých imperiálních zájmů.¹¹³ V této době také brali nejmenší zřetel na Monroeovu doktrínu. Britové doktrínu nepopíratelně zneužili společnou akcí s Francouzi a Španěly v Mexiku před intervencí kvůli vymáhání svých dluhů, tak jí také hrubě ignorovali během doložitelného, dlouhého a nepřiliš skrývaného plánování intervence do amerického konfliktu. Zahraniční vztah Spojených států a Velké Británie procházel těžkou krizí, za kterou ale Unie podle mého názoru nemohla. Ještě v roce 1860, po ukliďnění mnoha krizí Britové respektovali politiku svého obchodního partnera za oceánem, za války však hrubě podřývali jeho respekt a těžili z jeho bolesti. Nebyla to vina USA, že Británie projevovala k Jihu větší sympatie. Tato jejich náklonost navíc stoupala s vojenskými vítězstvími Jihu a prostřednictvím jeho vynikajících generálů jako Robert Lee, nebo Thomas Jackson, kteří byli u britské populace čím dál oblíbenější. S jistotou lze tvrdit, že pokud by Jižané na začátku války takhle jasně nevíťezili (míněno hlavně východní bojiště), tak by o ně Britové neměli takový zájem a asi by je také brali jako rebely, které je nutné potlačit. Britové se vmlouvali na krvavost války, kterou je třeba ukončit, čímž obhajovali svou intervenci. V novinách sledovali kromě Jižanské slávy mnoho nerozhodných masakrů, mnoho z nich si přálo, aby generál Lee se svou armádou napochodoval do Washingtonu, a aby byl Jih regulérním státem, který by se sám rozvíjel a konkuroval USA. Britové možná více chápali konfедераční touhu nezávislosti, ale viděli v tom podle mě jen nedokonalost americké demokracie, které se mohli vysmívat, že se rozpadá. Že jejich konzervativní monarchie je stabilnější a nic takového se jim stát nemůže. Asi někteří zapomněli, i oni si museli projít hroznou občanskou válkou v 17. století, u které si troufám říci, že vyhrála ta nesprávná strana a do které také nezasahovaly evropské státy. Američané nemuseli řešit v této době už zastaralé dynastické problémy, které vedly k většině válek ve středověké Anglii, i k de facto první občanské válce v Anglii, válce růží. Ostrovní království by mohlo namítat, že prošlo určitým historickým vývojem od Magny Charty po parlamentní monarchii. Nicméně rozdíly mezi vládami v Londýně a ve Washingtonu byly značné a to i přes to, že byly obě demokratické. Britové podle mě úplně nepředstírali nutnost intervence kvůli krvavosti konfliktu. Podle mě zde opět platilo rčení „Krev je silnější než voda“, to že chtěli zabránit zbytečným ztrátám své „vlastní krve“, a možná i mysleli, že konflikt může Ameriku zruinovat a posunout o několik desítek let zpátky. Vlastně by se dalo s nadsázkou říct, že se Británie mohla cítit jako matka, která jde zachránit své odloučené dítě, které je stále její. Sever si ale svůj domácí konflikt chtěl vyřešit sám. To, co si přímo či nepřímo způsobil, si musí at' už jakkoliv sám vyřešit, v tom spočívala jeho politika.

O britsko-amerických vztazích ve zkoumané době rozhodovaly jen malé skupiny lidí, vyjma hlasování v parlamentu o větších záležitostech. Amerika musela být připravená na éru starých konzervativních politiků od Roberta Peela, po Viscounta Henryho Palmerstona. Podle nich se odvíjel vztah s Amerikou. Tato generace, která z většiny ještě trávila mládí během napoleonských válek, v úplně jiné době s jinými zvyky se musela vypořádat s mladou, sebevědomou a velmi progresivní republikou, která se nechce ptát starců v Londýně, co si může dovolit. Britská vláda si musela zvyknout na výřečného Daniela Webstera, na nebezpečného Johna Calhouna i na výbušného Williama Sewarda. Všichni hájili své americké hodnoty a svobodu, kterou by bránili i vlastním životem. Vztahy mezi Atlantikem se ubíraly trochu jiným směrem po válce, kdy si Američané mohli oddechnout, protože v říjnu roku 1865 zemřel lord Palmerston, který vždycky bránil bližšímu sblížení mezi oběma národy. Jak důležitou roli hrál Palmerston v udržování napětí těchto dvou států, svědčí i fakt, že Británie a Spojené státy

¹¹³ FLASHNICK, s. 154—155.

urovnaly obtížné hraniční spory v Maine a Oregonu během jeho jediné nepřítomnosti, která trvala déle než šestnáct měsíců.¹¹⁴ Palmerston vystupoval k Spojeným státům často z pozice síly a námořní převahy a téměř nikdy nevyslyšel jejich požadavky a zabraňoval jakémukoliv dialogu mezi oběma státy. Podle mě i USA opovrhoval a nechtěl srovnávat britské impérium s nějakou „davovou“ demokracií. Podle mě také Spojené státy „schyťaly“ během jejich občanské války tu nejhorší kombinaci ze strany Britů. Člověk, který jim rozuměl, Lord Aberdeen už nebyl u moci a Britové se navíc až do let 1863-4 mohli plně věnovat americkým záležitostem, protože neměli svázané ruce situací v Evropě. Po smrti Palmerstona se vyměňovala britská vládnoucí stará generace s novou se jmény jako William Gladstone, či Benjamin Disraeli, kteří již preferovali trochu jinou politiku než jejich starší předchůdci. Atlantický obchod se stával po americké občanské válce čím dál důležitější a Britové sami chtěli udržovat transatlantické vztahy kvůli rostoucí síle sjednocujícího se Německa.¹¹⁵ Británie a Amerika si museli uvědomit důležitost jejich transatlantického obchodního a politického spojení. V polovině 19. století obě mocnosti pokusy o sblížení na první pohled spíše sabotovaly. Obě země narážely na sebe svými geopolitickými zájmy, Británie většinou své postavení hájila agresí, protože si podle mého názoru myslela, že USA se s nimi nemohou rovnat. Ale Spojené státy měly naopak větší ambice než jejich reálnou moc. Nicméně už nebyly žádnou rozvojovou postkoloniální zemí, ale suverénním státem se silnou domácí i jasně vymezenou zahraniční politikou. Občanská válka vedla k éře republikánského vzestupu a utlumení vlivu silnější a anglofóbní Demokratické strany.¹¹⁶ S Flashnickem souhlasím s tím, že je otázka sblížení se mezi USA a Velkou Británií přehlížena na úkor „zvláštního vztahu“ v první polovině 20. století. Spojené státy bojovaly o mocenské uznání od Velké Británie, která jen velmi těžce hledala společné slovo se zemí za Atlantikem. Nikdy se tyto dvě země úplně neshodly a i přes veškeré jejich pozdější spojenectví se jejich rozdílnost projevuje v politice dodnes.

Velká Británie nedodržela hodně smluv, porušila je, jako například Clayton-Bulwerovu smlouvu, i Monroeovu doktrínu za války. USA to ale kupodivu tolik neřeší. Spíše se krize snaží uklidnit, zchladit své radikály, než je burcovat. USA byly podle mého názoru diplomaticky velmi suverénní, strach z Velké Británie ale měly. Spojené státy často uznávají její zájmy. Ta naopak respektovala americké záležitosti, hlavně jejich vlivy na kontinentě. Politické vztahy mezi Velkou Británií a USA byly sice chladné, ale i pragmatické, racionální, opatrné, nejisté a citlivé. Oba státy si nedůvěřovaly, nechtěly ale válku. Hledání mírového řešení je na jednu stranu spojovalo. Díky tomu se dokázala přejít většina krizí a ustát napětí. V hodně věcech se podle mého názoru shodly, jako ve věci otroctví, volného moře a obchodu a také v otázce dodržování Monroeovy doktríny. Tolerovaly se a dokonce si myslím i tiše podporovaly. I přes vysoké sebevědomí, suverenitu a neústupnost obou států obě dvě vlády dokázaly včas urovnat vyhocené konflikty na prahu války jako především v lokálních konfliktech v Kanadě a na moři.

Je velmi obtížné hovořit o společném pozitivním vývoji, nebo zhoršování vztahů mezi oběma státy v popisované době. Pokud by se vztah někam vyvinul, tak by Británie neuvažovala o intervenci v americké občanské válce a nemusela by mít tolik sympatií s Jihem. Nedá se však hovořit ani o zhoršení vztahu, protože ještě před válkou naopak obě země měly vzájemné spory vyřešené, a dokonce by se dalo tvrdit, že jich od společné války neměly méně. Britové opustili sporné državy ve Střední Americe, Kanada měla jasné hranice, a dokonce Američané pomohli zraněným britským vojákům v druhé opiové válce. Občanskou válku v Americe nikdo nečekal, a do politické hry byly vrženy nové, silně rezonující problémy. Velká Británie před válkou vždy respektovala americká práva na kontinentě, provedla řadu ústupků v Kanadě, akceptovala americké nároky na část Mexika, jen nesměli Američané zasahovat do sfér britského vlivu, především neporušovat jejich námořní práva. Velká Británie byla také garantem Monroeovy

¹¹⁴ FLASHNICK, s. 159—160.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 164.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 180—181.

doktríny na mořích a oba státy společně propagovaly teorii volného moře. Měly také silné obchodní vazby, které nechtěly narušit. Ačkoliv se nedá hovořit před válkou o žádném „sblížení“ obou zemí, tak si hledaly podle mě malou cestičku ve společné politice. I přes různé antipatie si vážily vzájemného neutrálního vztahu, tolerovaly jeden druhého a vždy chtěly vyřešit společné krize. O to s větším podivem lze pohlížet na britské reálné uvažování o napadení Unie. V některých Britech se možná zrodilo i kus staré touhy po amerických koloniích, najednou pro ně byly Spojené státy konkurent a politicky a obchodně výhodnější pro ně bylo se zaměřit na Jih. V úvahách o intervenci podle mého názoru hrála i role britské politiky, která vždy hájila obchodní zájmy své země, a její primární cíl bylo udržet rovnováhu ve světě. Rozdělená Amerika by v budoucnu neměla žádné hegemonní cíle, které by ohrozily Britské impérium. Vzájemná nedůvěra provázela po celou dobu vztah obou zemí. Pokud by Británie zasáhla, ukončila by krvavý konflikt, obnovila by dovoz bavlny, uznala by tím nezávislost Konfederace a ochránila by britské občany v Americe. Probíhala mentální válka s tím, že Unie uváděla, že se jedná jen o její problém s rebely, kterým ale Británie uznala právo bojující strany a vyhlásila neutralitu. Mohla tím skrytě podporovat Jih.

Na britsko-americkém vztahu v občanské válce byla jasná jedna věc, že USA nemohly ovlivnit britské rozhodnutí o intervenci. Mohly se jen snažit na válečném poli a nenarušovat vztahy s Británií. I tak by ale intervenci nezabránily, pokud by se tak Británie rozhodla. Zkouška jejich vztahu to byla především v tom, jestli ostrovní mocnosti stálo za to zaútočit, musela se rozhodnout sama. Významnou roli v tom hrálo mnoho faktorů. Asi největším důvodem neútočení byla nechráněnost britské Kanady, dále pak neshody mezi evropskými mocnostmi na společném postupu, také i nesouhlas všech s Palmerstonovou vládou, která chce zasahovat do záležitostí cizích států, hrál svojí roli. Británie se však bála intervenovat i z důvodu, že by pak měl Napoleon III. v Evropě volné ruce. Zajímavé je, že rozhodnutí o intervenci neovlivnily britské vazby ani sympatie k Jihu. Po roce 1863 Británie o intervenci ztratila zájem, protože opět musela řešit problémy v Evropě. Veškeré evropské rozjímání o intervenci se tedy mohlo jevit jako ztráta času. Potvrzovalo to její nerozhodnost a nejednotnost, ale i zájem o americký konflikt. Nebýt několika zmíněných „vnějších“ a praktických faktorů, tak by podle mého názoru Británie téměř jistě zaútočila, nehledě na společnou politiku a vazby před válkou. Podle mého názoru to ale neznázorňuje povrchnost, faleš a slabost britsko-amerického vztahu, jen dočasné a velmi tvrdé řešení. Británie s intervencí už měla zkušenosti, tak proč by to nemohla zkusit zase. I potom by se vzájemné vztahy uklidnily a obchod by fungoval. Po celou dobu britsko-amerických vztahů byla klíčová pozice Británie, kam se upíraly její zájmy. Pokud bylo pro Británii něco výhodné, mohla napadnout kterýkoliv stát a vzít si, co potřebovala. To také praktikovala i například u Číny a ve svých koloniích. Nedá se tvrdit, že by byly britsko-americké vztahy špatné, nicméně pro Británii nebyly nikdy na prvním místě. Byla je ochotná obětovat. Za normálních okolností je nechtěla je ale ztratit a využívala jejich výhod, hlavně v tom, že USA akceptovaly britskou hegemonii na mořích na západní polokouli. Britsko-americký vztah bych připodobnil ke vztahu dvou obchodníků, každý kupuje jen to, co se mu hodí. Byl to vztah velmi prozíravý, praktický i vypočítavý, ale i citlivý, opatrný, nedůvěřivý a někdy i hanlivý. Byl to i vztah velmi dynamický, který se často měnil podle dané situace. Největší změna samozřejmě přišla po vypuknutí americké občanské války. Za ale nejvíce ukázkový příklad změny, především pře orientace zájmu považují britské podstoupení Zálivových ostrovů. Po celou první polovinu 50. let se Američané horečně snažili o to, aby Britové opustily tyto nehostinné a bezvýznamné ostrovy, ale Britové je pustí nečekaně sami později, až když se přeorientují na východ. Tento pro Američany neuvěřitelný fakt, dokazuje to, jak byla britská politika flexibilní, a že si často nedělaly hlavu z amerických nároků. Někdy vzdorovitě nechtěly opustit pár ostrovů, jindy jim bez problémů přenechaly obrovská území na kontinentě. Podle mého názoru si chtěli ponechat Zálivové ostrovy i jako diplomatickou záruku vůči Američanům. O dnešní západní USA zase neměli zájem, protože je nemohly spojit se

svým impériem a pro ně to bylo území hospodářsky neatraktivní. Britové často přeorientovali své zájmy, byli flexibilní, aby předcházeli konfliktům a udržely své rozsáhlé impérium. V Americké občanské válce se sice vztahy se Spojenými státy pohybovaly na bodu mrazu, z dlouhodobého hlediska i přes všechny krize a spory to byly vztahy stabilní a navzájem respektující se.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

MONOGRAFIE

ASHLEY, Evelyn, *Life of Viscount Palmerston, 1846—1865*, Vol. II., London 1876.

BENNION, Tom, *Treaty-Making in The Pacific in The Nineteenth Century and the Treaty of Waitang*, [s. 1.] 2004.

BERTON, Pierre, *Flames Across the Border: 1813—14*, [s. 1.] 1981.

BLACKETT, Richard J. M., *Divided Hearts*, Baton Rouge 2001.

CAMPBELL, Duncan Andrew, “Differences of Opinion.” *English Public Opinion and the American Civil War*, Vol. 33, [s. 1.] 2003.

CARR, James, *The Battle of New Orleans and the Treaty of Ghent*, [s. 1.] 1979.

CROOK, David Paul, *The North, the South, and the Powers*, New York 1974.

DICKEY, Christopher, *Our Man in Charleston: Britain's Secret Agent in the Civil War South Part One: An Englishman of the Americans*, Chapter 41, [s. 1.] 2015.

FERRIS, Norman, B., *Desperate Diplomacy*, Knoxville 1976.

FLASHNICK, Jon, M., “Blood is Thicker than Water”: *Anglo-American Rapprochement in the Mid-Nineteenth Century, 1823—1872*, Thesis, Arizona State University, [s. 1.] 2014.

GROVE, Eric, J., *The Royal Navy*, Hampshire 2005.

HORTON, James Oliver, *Hard Road to Freedom: The Story of African America*, [s. 1.] 2001.

OPATRŇÝ, Josef, *Válka Severu proti Jihu*, Praha 1998.

O’SULLIVAN, John L., *A Divine Destiny for America*, New York 1845.

PLATT, Desmond Christopher Martin, *Finance, Trade and Politics in British Foreign Policy, 1815-1914*, London 1968.

RIVES, George Lockhart, *The United States and Mexico, 1821—1848: a history of the relations between the two countries from the independence of Mexico to the close of the war with the United States*, New York 1913.

ROSA, José María, *Historia Argentina, Anglo-French blockade of the Río de la Plata*, Editorial Oriente, Buenos Aires 1974.

SCHELL, Paul, *The Peril of Intervention: Anglo-American Relations during the American Civil War*, Thesis, Boston College, Boston 2003.

SIDEMAN, Belle B., *Europe Looks at the Civil War*, New York 1960.

TINDALL, George B. – SHI, David E., *Dějiny Spojených států amerických*, Praha 1994.

TORGET, Andrew, J., *Seeds of empire: cotton, slavery, and the transformation of the Texas borderlands, 1800-1850*, [s. 1.] 2015.

VANAUKEN, Sheldon, *The Glittering Illusion*, Washington D. C., 1989.

WARREN, Gordon H., *Fountain of Discontent*, Boston 1981.

PRAMENY

Avalon Project, Yale University, *British-American Diplomacy, Treaty of Ghent; 1814*, [online], [cit. 2018-04-26], Dostupné z: http://avalon.law.yale.edu/19th_century/ghent.asp.

Abraham Lincoln, *Proclamation of Blockade Against Southern Ports*, History Place [online], [cit. 2017-11-18], Dostupné z: <http://www.historyplace.com/lincoln/proc-2.htm>.

USC Annenberg, University of Southern California, *Treaty of Tianjin* [online], [cit. 2018-04-10], Dostupné z: <https://china.usc.edu/treaty-tianjin-tien-tsin-1858>.

INTERNETOVÉ ZDROJE A PERIODIKA

CHADWICK, French Ensor, *Our Merchant Marine: The Causes of Its Decline, And the Means to Be Taken For Its Revival* [online], in: U. S. Naval Institute, *Proceedings Magazine*, Vol 8/1/19, 1882, [cit. 2017-11-18], Dostupné z: <https://www.usni.org/magazines/proceedings/1882-01/our-merchant-marine-causes-its-decline-and-means-be-taken-its-revival-0>.

DVOICHENKO-MARKOV, Eufrosina, *Americans in the Crimean War*, in: *The Russian Review*, Vol. 13, No. 2, 1954, s. 137-145.

JOHNSON, Ben, *The Pig War* [online], in: *History Magazine*, History UK, [cit. 2018-04-10], Dostupné z: <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofBritain/The-Pig-War/>.

JONES, Howard, *Union and Confederate Diplomacy During the Civil War* [online], in: *Essential Civil War Curriculum*, [cit. 2018-04-23], Dostupné z: <http://www.essentialcivilwarcurriculum.com/union-and-confederate-diplomacy-during-the-civil-war.html>.

JUDD, Richard, *The Aroostook War and the Northeast Border* [online], in: *Maine History Online*, [cit. 2017-11-18], Dostupné z: <https://www.mainememory.net/sitebuilder/site/781/page/1190/display>.

KIMBROUGH, Kaylee, *"I Shall Deal at the Other Shop": Confederate Cotton, British Neutrality, and Egyptian Opportunity* [online], [cit. 2017-11-18], Dostupné z: https://www.gilderlehrman.org/sites/default/files/inline-pdfs/090_kaylee_kimbrough.pdf.

MEYER, Karl, E., *The Opium Wars Secret History* [online], *New York Times* 1997, [cit. 2018-04-10], Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1997/06/28/opinion/the-opium-war-s-secret-history.html>.

Civil War Trust, *Giuseppe Garibaldi to President Lincoln* [online], [cit. 2018-04-23],
Dostupné z: <https://www.civilwar.org/learn/primary-sources/giuseppe-garibaldi-president-lincoln>.

Global security, *Platine Wars, 1851—1852* [online], [cit. 2018-04-10], Dostupné z:
<https://www.globalsecurity.org/military/world/war/platine.htm>.

U. S. Navy, *Maritime History of Massachusetts – A National Register of Historic Places Travel Itinerary* [online], [cit. 2018-04-23], Dostupné z:
<https://www.nps.gov/nr/travel/maritime/navy.htm>.

The British Empire, *South America and the British Empire, More Revolutions and Independence* [online], [cit. 2018-04-10],
Dostupné z: <http://www.britishempire.co.uk/maproom/southamerica.htm>.

EDICE

LATNER, Richard B., Andrew Jackson, In GRAFF, Henry, *The Presidents: A Reference History*, 7th ed., [s. 1.] 2002.